

Ansvarshavende redaktion:

*Ulla Holck, Hilde Skrudland, Charlotte Dammeyer Fønsbo, Ulla Setterberg,
Astrid Faaborg Jacobsen & Trine Hestbæk*

© Copyright: 2007, tilhører den enkelte forfatter

Udgivet af:

MusikTerapeuternes Landsklub (MTL) www.musikterapi.org

ISSN 1603-8800

Forside, logo og illustration: Grafiker og kunstner Kurt Dupont, Odense

Lay out og opsætning af tekst: Christoph Ridder, Lystrup

Tryk: J. Tengstedt offset og digitaltryk, Aalborg

Dansk Musikterapi udkommer:

1. maj og 1. november (for bidrag, se deadlines bagest i bladet)

Pris:

Abonnement: 150 kr. årligt

Løssalg: 85 kr. pr. nummer

Annoncering:

Dansk Musikterapi modtager gerne annoncer.

En helsides annonce (svarer til A5) koster: 1000 kr.

En halvsides annonce koster 500 kr. En halv side er minimum.

*Redaktionen forbeholder sig ret til at vurdere annoncens
relevans i forhold til tidsskriftets abonnenter.*

Henvendelse: dansk@musikterapi.org

Distribution:

Dansk Musikterapi

v. Hilde Skrudland

Würglersvej 5

8870 Langå

Mail: dansk@musikterapi.org

Bidrag:

Dansk Musikterapi modtager gerne artikler om forskning, praksis, rejsebeskrivelser, boganmeldelser, debatoplæg og andet med relevans for musikterapeutisk arbejde. Redaktionen afgør relevansen i forhold til det enkelte nummer af tidsskriftet, men forfatteren kontaktes, hvis indlægget ikke trykkes i førstkommende nummer. Endvidere forbeholder redaktionen sig ret til mindre ændringer, mens forslag til større ændringer skal godkendes af forfatteren.

Det er forfatterens eget ansvar, at etiske hensyn til anonymisering af eventuelt fortroligt materiale er overholdt.

Bidrag skrives i Word, pkt. 12 uden tabuleringer.

Alle citater afsluttes med henvisning til reference, som skal være at finde i den litteraturliste som følger bidraget. Litteraturlister skal sættes op efter Dansk Musikterapis standard (se Dansk Musikterapi nr. 4(1)).

Billedmateriale, tabeller, grafer eller lign. i bidrag skal have et nummer, eks. "fig. 1" og en kort informerende tekst, da det ikke er muligt at garantere at positionen bliver præcis som angivet i det oprindelige bidrag.

Indeholder bidraget vignetter, er det en god ide at give overskrifter til disse.

Artikler:

skal forsynes med en kort præsentation af forfatterens uddannelsesmæssige, ansættelsesmæssige baggrund og tidligere erfarings- og interesseområder samt en evt. kontaktadresse/mail. Denne samlede præsentation skrives på en side for sig selv og må fylde maks. 50 ord. Derudover skrives et dansk abstract på ca. 100 ord, som en "appetitvækker" i form af enten et vigtigt uddrag fra artiklen eller en kort beskrivelse af artiklens essens.

Andre bidrag:

forsyns med en forfatterpræsentation indeholdende navn, uddannelse og ansættelsessted.

Bidrag sendes til dansk@musikterapi.org som vedhæftede filer

Deadlines:

Bidrag modtages løbende, deadline er 1. marts for forårsnummeret og 1. september for efterårsnummeret.

Indholdsfortegnelse

Forord

Kære læser!

I denne forårsudgave af Dansk Musikterapi glæder det os i redaktionen at kunne præsentere den 6. artikel i pionerserien, som denne gang handler om Jytte Post og hendes mangeårige virke på Solbakken i Århus. Artiklen markerer samtidig afslutningen på pionerserien, hvor vi igennem en årrække har præsenteret 6 danske musikterapi pionerer: Synnøve Friis, Nina Holten, Søren Mühlhausen, Claus Bang, Inge Nygaard Pedersen og nu Jytte Post.

Efterfølgende bringer vi en artikel om Community Music Therapy med brugerbands af musikterapistuderende Julie Krøier og Kirsten S. Mehlsen, begge 6. semester studerende på Aalborg Universitet. Dernæst bringer vi en artikel og debatoplæg af Bente Callesen, som beskriver sit arbejde som musikterapeut i musikskoleregion. Vi vil gerne opfordre dig, kære læser, som og-

så arbejder indenfor Musikskoler og folkeskoler til at henvende dig med kommentarer og overvejelser fra din hverdag. Fra dansk/hollandske Nanny Roed Lauridsen har vi modtaget en artikel om et musikprojekt for skolebørn, med særligt fokus på improvisation og brug af sanserne. "Min arbejdsdag" er i dette nummer skrevet af Per Muff som arbejder i Hammer Bakker. Sædvanen tro bringer vi også boganmeldelser samt "Forskningsnyt" og Otto.

I denne udgave lancerer vi et nyt tiltag – nemlig klummen "MTL-informerer", hvor MTL-forkvinde Hanne Mette O. Ridder giver generel information og et indblik i bestyrelsen aktuelle opgaver.

Sidst, men ikke mindst annonceres for 6. Nordiske Musikterapi konference som afholdes i foråret 2009 i Aalborg.

God læselyst Redaktionen.

Annonce:

Vi glæder os i konferenceudvalget til at byde velkommen til den 6. nordiske musikterapikonference i Aalborg den 30. april til 3. maj 2009.

Konferencen afholdes på Aalborg Universitet – med aftenarrangementer og overnatning på Hotel Phønix i Aalborg. Vi kan allerede nu garantere et meget spændende program med indlæg om musikterapeutisk arbejde, den nyeste musikterapiforskning, og med æresdoktor Daniel Stern som keynotespeaker.

Vær opmærksom på call for papers den 1. september 2008 og reduceret tilmeldingspris inden 15. januar 2009.

For uddybende information se www.6mt9.aau.dk

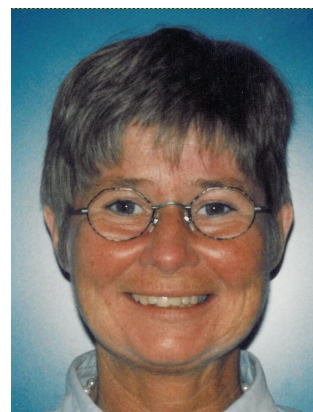
De bedste hilsner konferenceudvalget: Tony Wigram, Inge Nygaard Pedersen, Lars Ole Bonde, Karin Schou, Helle Nystrup Lund, Ulla Holck og Hanne Mette Ridder.

Pionerserien – Jytte Post

Ulla Holck *ph.d., lektor og studiekoordinator på musikterapiuddannelsen, AAU. Kontakt: holck@hum.aau.dk*

Introduktion

Ethvert ungt fag hviler på en række pionerers arbejde med at bane vejen, udbrede kendskabet, overbevise politikere og embedsmænd, forsøge sig frem, støde panden mod en mur og forsøge igen. Hele tiden drevet af troen, lysten og glæden ved faget. Jytte Post Petersen er en af musikterapiens store forkæmpere i Danmark, som på sin egen stille men vedblivende facon, har banet vejen for ansættelse af efterhånden 7 (!) kandidater fra musikterapiuddannelsen på Aalborg Universitet.

Ved årsskiftet valgte Jytte så at stoppe efter godt 30 års virke som musikterapeut på 'Solbakken'. Ved sin tale til Jyttes afskedsreception gav Leif Nord, leder i Børn og Unge Centret, rehabiliteringen (BUR), Region Midtjylland, hende bl.a. følgende ord med på vejen:

“Jytte, du er en historisk person. Historisk på den måde at du var den første musikterapeut på Solbakken og med din faglighed, dit engagement fundamentet for at vi i en årrække har været og fortsat er Danmarks største musikterapeutiske arbejdsplads (udenfor Aalborg Universitet, red.). En kendsgerning som vi bruger ganske kraftigt, når vi markedsfører BUR rundt omkring.”

Jyttes faglige liv som musikterapeut er

knyttet nøje sammen med den enorme udvikling der er sket i holdning og behandling af 0–7-årige børn med betydelige funktionsnedsættelser. En udvikling der også afspejler sig i diverse ændringer i 'Solbakken's' navn og organisation. Samtidig har Jyttes vedvarende pointering af tværfagligt samarbejde, kombineret med musikterapiens fagspecifikke styrker, afstedkommet en stor respekt såvel internt som eksternt. Læs blot følgende ord fra Leif Nord:

“Af og til møder vi jo så bemærkninger som ‘vi har selv nogle pædagoger, der brænder for musik’ og ‘mange af de her børn er jo så glade for musik’. Og det er jo fint nok. Men du og dine musikterapeutkolleger løfter arbejdet med børn og musik over i et helt andet felt. Et terapeutisk felt, hvor der sættes

mål, hvor fokus er på samspil, kommunikation, dialog, som jo netop er der hvor et handicap eller en funktionsnedsættelse har sin kerne.”

Med disse ord ønskes Jytte Post en varm tak for hendes indsats for musikterapi med børn med betydelige funktionsnedsættelser.

Faktaboks:

Jytte Post

- 1969** Færdiguddannet socialpædagog med ansættelse på Solbakken, dengang et børnehjem for fysisk handicappede børn i Århus
- 1971** De amerikansk/engelske pionerer og musikterapeuter Paul Nordoff og Clive Robbins holder en Master Class på musikkonservatoriet i Århus, hvor de demonstrerer musikterapi med børn fra Solbakken
- 1971–74** Ugentlig medvirken til musikterapi på Solbakken ledet af Merethe Birkebæk og Annelise Dyhr. Privatundervisning i klaverimprovisation hos Merethe Birkebæk
- 1974** Årskursus i musikterapi på Lærerhøjskolen i Aalborg
- 1975** Ansættes som første fuldtids musikterapeut på Solbakken.
- 1975– frem** Bruger megen tid på PR i Amt og Kommune, underviser på forskellige uddannelsessteder og påbegynder nogle studiegrupper i musikterapi. Deltagerne er lærere, pædagoger, sygeplejersker, talepædagoger, ergoterapeuter, og ind imellem enkelte nysgerrige læger og musikstuderende
- 1981** Anne Marie Wind, musikstuderende fra Århus Universitet, ansættes som nr. 2 musikterapeut på Solbakken
- 1985** (ca.) Solbakken ophører med at være et børnehjem for handicappede børn, og bliver i stedet en behandlingsinstitution for hjemmeboende børn med handicaps
- 1987** Solbakkens ledelse inviterer Amtspolitikerne i Århus til et aftenmøde, hvor Jytte Post beretter om musikterapi og en forældre beretter om virkningen på deres barn. Politikerne har "store ører" – musikken virker – og inden der er gået en uge, har Solbakken økonomi til at ansætte en musikterapeut mere, hvilket bliver Niels Jepsen, kandidat i musikterapi fra Aalborg.
- 1989** Hanne Halskov, kandidat i musikterapi fra Aalborg, ansættes som den tredje faste musikterapeut på Solbakken (Niels er i mellemtiden stoppet).
- 1982–2007** Musikterapeuterne begynder at arbejde uden for Solbakkens (senere Småbørnscentrets) fysiske ramme, idet de bliver "købt" af specialbørnehaverne og endvidere fortsat har meget undervisning samt kurser uden for Solbakken
- 2001** Solbakken ændre navn (og organisation) til Småbørnscentret, som kommer til at dække hele Århus Amt med afdelinger i Randers, Skanderborg og Århus. Der er nu 7 musikterapeuter ansat i organisationen. Foruden Jytte Post er det Hanne Halskov, Hilde Skrudland, Ingrid Irgens-Møller,

Anne Mæng, Lise Kristiansen, Anne Steen Møller – og efter Jytte Posts afgang Anne Mette Rasmussen.

2002 Prøver som noget nyt at lade sig ansætte som musikterapeut i en specialbørnehave. Dette sker på halvtid samtidig med en halv stilling i Småbørnscentret

2007 Småbørnscentret omdøbes til Børn og Unge Centret, rehabiliteringen, Region Midtjylland

2007, december Fylder 60, holder afskedsreception og kan se tilbage på et arbejdsliv med børn og musikterapi – og en fremtid med et nyt studie, nemlig kunsthistorie

Interview med Jytte Post

Interviewer: Ulla Holck (UH)

Jytte Post med ét af de mange børn hun har arbejdet med.

UH: Du blev ansat som socialpædagog på Solbakken i 1969 og allerede to år efter deltog du med nogle af børnene fra Solbakken i en Master Class med de to musikterapi-

nere Paul Nordoff og Clive Robbins, der gæstede musikkonservatoriet i Århus. Hvilken indflydelse havde dette besøg på dig?

JP: Jeg fik “en ny interesse”. Jeg kontaktede straks Solbakkens ledelse, og berettede om den fantastiske oplevelse det havde været for børnene og mig. Solbakkens ledelse gav mig tilladelse til at arbejde videre med min “nye store interesse”. Jeg forestillede mig at denne form for terapi sammen med institutionens øvrige terapi og specialviden, kunne give et spændende resultat.

På et personalemøde med forskellige faggrupper inden for servicesektoren fortalte jeg om mine musikterapeutiske oplevelser fra Master Class’en med Nordoff & Robbins. Jeg fortalte bl.a. om deres arbejde med et af børnene fra Solbakken, en 7-årig dreng med cerebral parese. Drengen var kørestolsbruger, havde ikke noget ekspressivt sprog, men forstod alt hvad man sagde til ham, og så var han i øvrigt rigtig godt begavet. I musikterapien oplevede han (og jeg) en ligeværdighed mellem ham og musikterapeuten. Jeg så et barn, der ofte tidligere “bare” var tilskuer, pludselig blive aktiv. Et barn der pludselig var en del af et samspil. Jeg så også et barn, der pludselig udtrykte sine dybe følelser gennem tromme og bækken. Kroppens bevægelser blev mere afslappede. Der var ind imellem glæde, og øjnene strålede. I terapisituationen benyttede Paul Nordoff hovedsageligt klaver, mens drengen spillede på klaver, tromme og bækken. På personalemødet fortalte jeg også om en anden dreng, der i en alder af 10 år fik konstateret muskelsvind. Denne dreng havde mange psykiske problemer og isolerede sig fra omverdenen. Hans forældre kunne ikke klare at have ham hjemme, hvorfor han flyttede ind på Solbakken. Da han blev tilbudt musikterapi tog han straks trommestikkerne og udtrykte sine dybe følelser og vrede. Her var endelig en mulighed for at udtrykke sig nonverbalt! Paul Nordoff fulgte ham på klaveret. Det blev en længere sekvens, som sluttede med at drengen så direkte på Paul

Nordoff og sagde “TAK” – “Kan vi mødes igen?”

Det var før videoens tid, så mit referat fra Master Class’en foregik verbalt og kropsligt. Personalegruppen fandt det interessant. Al terapi var på det tidspunkt lægeordineret, men heldigvis fandt vore speciallæger det også interessant, så nu var det med at komme i gang.

Resultatet blev en aftale mellem Solbakken og to studerende fra musikkonservatoriet, Merethe Birkebæk og Annelise Dyhr, som påbegyndte musikterapien på Solbakken en gang om ugen med supervision fra Paul Nordoff og Clive Robbins. Jeg fulgte musikterapien som praktisk medhjælper. Merethe og Annelise var ind imellem på videreuddannelse, men vendte hele tiden tilbage til Solbakken – en dag om ugen.

UH: *Hvad er din musikalske baggrund – og hvordan spillede den ind, da du ‘mødte’ musikterapien?*

JP: Jeg har fået klaverundervisning fra jeg var 6 år, og er i øvrigt fra et hjem, hvor musik var en stor del af hverdagen og familielivet. I en periode havde jeg en rigtig dygtig klaverlærer, som formåede at indføre mig i musikken på en helt ny måde. Denne lærer har jeg ofte tænkt på!

Da jeg var færdig på seminariet og blev ansat som socialpædagog på Solbakken, var det helt naturligt for mig, at bruge musikken i samværet med børnene. Jeg lærte nogle af børnene at spille guitar og fløjte, og nogle kom til at synge i kor. Det var med til at flytte fokus fra deres handicap over til nogle dejlige interesser.

Da jeg blev interesseret i musikterapi, og oplevede hvordan Annelise og Merethe arbejdede, blev jeg motiveret for yderligere klaverundervisning. Merethe underviste mig i improvisation på klaver, men også i at improvisere med stemmen. I 1974 oprettede man et års-kursus på Lærerhøjskolen i Aal-

borg. Jeg fik kurset bevilget, med henblik på at overtage den musikterapeutiske aktivitet på Solbakken (efter at Annelise Dyhr og Merethe Birkebæk var stoppet, red.). På årskurset, hvor Claus Bang var den gennemgående figur, mødte vi mange forskellige undervisere fra forskellige fagområder, som alle benyttede musikken i deres arbejde. Vi havde også Paul Nordoff og Clive Robbins en uge som undervisere. Ud over den teoretiske del var der også mulighed for instrumental undervisning med en lærer fra konservatoriet. Kursisterne var primært lærere, der arbejdede inden for specialområdet.

Året gik hurtigt, vi fik meget fyldt på, og så stod jeg "der" helt alene og skulle forsøge mig som musikterapeut!! Der fandtes på daværende tidspunkt ingen uddannelse i Danmark, så det blev som autodidakt jeg startede. Jeg var taknemlig for alle årene med Annelise og Merethe, for de havde givet mig en ballast og en tro på, at det nok skulle lykkes! UH: *Da du blev ansat som musikterapeut på Solbakken i 1975 blev du reelt ansat til noget ingen kendte til. Fortæl om dine erfaringer fra de første år.*

JP: Ja, jeg havde jo ingen at spørge, men tog det hele som en spændende udfordring. De forskellige faggrupper på Solbakken kendte mig og jeg kendte dem fra mit arbejde som socialpædagog, hvilket gjorde det lettere for mig, at komme med nye tiltag. Et af mine mål var, at musikterapi virkelig skulle integreres og være en del af det tværfaglige tilbud. Jeg deltog i en masse møder, skrev i børnenes journaler, og forsøgte at dokumentere mit arbejde. Jeg fik stor opbakning fra mine kollegaer. På det tidspunkt skulle al terapi ordineres af vore speciallæger, men også her oplevede jeg en stor interesse og opbakning. Jeg tilstræbte altid at være godt forberedt til konferencer og møder, og hele tiden at forny min viden.

Helt bevidst lagde jeg stor vægt på en gensidig faglig respekt.

I 1981 ansatte vi nr. 2 musikterapeut, det var Annemarie Wind, der på daværende tidspunkt var musikstuderende på Århus Universitet.

I midten af firserne blev Solbakkens funktion ændret fra at være et børnehjem til at blive et behandlingscenter. Målgruppen blev hjemmeboende børn med fysiske og psykiske problemer. Den faglige ekspertise med specialpædagoger, socialrådgiver, speciallæger, fys-, ergo- og musikterapeuter fortsatte.

Nu gik det stærkt, vi fik en masse børn henvist fra familier, dagsinstitutioner, sundhedsplejen, hospitaler, familielæger, sagsbehandlere m.m.. Selve visitationen blev varetaget internt på Solbakken af et visitationsudvalg, som mødtes en gang om ugen, og som bestod af en person fra hver faggruppe. Hvis børnene havde kontakt- eller kommunikationsproblemer blev de straks henvist til musikterapi, men også hvis de havde andre problemer, var der mulighed for en henvisning til musikterapi.

UH: *Ikke blot i starten, men også gennem årene har du gjort et enormt arbejde for at gøre musikterapien kendt uden for institutionens ramme – både i PR-form og i praksis. Hvad er din erfaring med formidling – hvad 'virker'?*

JP: Ja, ud over at arbejde med musikterapien, brugte jeg megen tid på PR i Amt og kommune. Jeg var fast gæstelærer på forskellige uddannelsesinstitutioner, og forsøgt at udbrede viden om musikterapi på alle offentlige steder. Vi holdt ugekurser for folk fra service-sektoren og havde spændende undervisere fra ind- og udland. Altid forsøgte vi at tale et sprog, som alle forstod. I undervisning benyttede jeg mig af megen praktisk musikterapi, ligesom videoen på et tidspunkt også fik en plads.

Vi forsøgte også i firserne at arbejde “fysisk” uden for Solbakken, idet vi blev “købt” af specialbørnehaverne og lavede musikterapi her. Nogle døgninstitutioner blev også interesseret og købte os. Vi havde fortsat megen undervisning og kurser uden for Solbakken. I perioder havde jeg børn fra Grønland, som kom til Århus 2–3 måneder for at få musikterapi. Desuden har vi haft specialopgaver med børn fra Børnepsykiatrisk afdeling i Århus og med børn fra tale-høreinstitutet. Tidligere havde jeg fysisk/psykisk handicappede børn fra Værestedet på Samsø, som jeg besøgte nogle gange om året, samtidig med at jeg supervise-rede pædagogerne der.

UH: *Fra dine nu tidligere kolleger ved jeg, at du er en stor fortaler for tværfaglighed. Kan du give et eksempel?*

JP: I 2002 prøvede jeg noget nyt, idet jeg ved siden af arbejdet i Småbørnscen-tret (tidligere Solbakken) lod mig ansætte på deltid i en specialbørneshave, hvor man også ansatte egne fys- og ergoterapeuter. Det blev en meget spændende udfordring og en stor succes. Det tværfaglige samarbejde blev tættere, og terapien blev en naturlig del af hverdagen for børn, forældre og personale. Vi fik mulighed for at lave tværfaglige grupper, at være to forskellige terapeuter om et barn, hvis der var behov for det, at løse problemer “her og nu”, at give børnene terapi hver dag i perioder osv.

UH: *Du startede som musikterapeut med udgangspunkt i Nordoff & Robbins traditionen. Siden har du arbejdet sammen med musikterapeuter uddannet ud fra en mere psykodynamisk indfaldsvinkel på Aalborg Universitet. Hvad kan du sige om samarbejdet?*

JP: For mig var det helt naturligt at ansætte musikterapeuter fra Aalborg Universitet. Jeg havde jo selv været med til “den første spæde snak” i undervisningsmi-

nisteriet om en videnskabelig uddannelse i musikterapi. Den første vi ansatte fra Aalborg Universitet var Niels Jepsen og senere Hanne Halskov og senere igen kom der så flere til. De bidrog med en anden viden, som vi straks tog til os. Deres viden kombineret med vores mangeårige erfaringer og “markarbejde” har haft så god en effekt, at antallet af musikterapeuter ved min fratrædelse i Børn og Unge Centret er oppe på 7.

UH: *I dag kan du se tilbage på 32 års arbejde som musikterapeut. Hvad har været din ledetråd?*

JP: Jeg oplevede fra starten at musikterapien havde en effekt. Jeg så, at der hvor andre gav op, kunne musikterapien komme igennem og gøre sin virkning. Følgende eksempel viser dette med al tydelighed. Eksemplet kan “opleves” både terapeutisk og pædagogisk, hvilket jeg ind imellem oplever, når jeg arbejder med børn fra 0 til 7 år. Pia, som jeg vil kalde den 4-årig pige, er netop begyndt sin hverdag i børnehaven. Hun har cerebral parese og bruger el-kørestol. Pia er en yndig pige med et fint lille ansigt og lyse krøller. Hendes krop er lille, hun er forsigtig og meget indadvendt. Pia er tvilling.

Hendes stemmeføring er så svag, at næsten ingen kan høre hvad hun siger. Børnene i børnehaven “betragter” hende kun, hun indgår ikke i nogen leg, ryster blot på hovedet, når nogen inviterer hende til leg. Hun er ængstelig, når hendes primærpædagog går til pause, hun græder meget og vil bare hjem. Pædagogerne synes det er en svær opgave og konfronterer mig med det problem, at Pia slet ikke ønsker kontakt og kommunikation med nogen i børnehaven og blot fortsætter sit ønske om at komme hjem – selv efter flere uger i børnehaven. Jeg synes det er en spændende opgave! Pædagogerne, som kender mig og min arbejdsindsats, ønsker meget at jeg skal forsøge med musikterapi.

Første gang jeg forsøger verbal kontakt med Pia, er på stuen i børnehaven. Jeg sætter mig på en lav stol, således at vores øjenhøjde er i samme niveau. Jeg har en trommestik med i baglommen. Jeg fortæller hende lidt om hvem jeg er, og hvad jeg laver i børnehaven. Jeg spørger hende om hun har lyst til at prøve en tromme. Pia nikker, men hendes kropssprog fortæller mig, at hun virkelig er utryg. Pia prøver forsigtigt en tromme, men kigger over på klaveret. Jeg spørger hende om vi skal prøve klaveret, hun nikker. Jeg improviserer over "Mariehønen evig glad", Pia kigger fra tangenterne til mig, hvisker "den kender jeg". Nu skaber musikken/sangen kontakten mellem Pia og mig. Pia glemmer sin utryghed delvis og bliver optaget af sangen og musikken. Hun prøver også selv forsigtigt med anslag på klaveret. Næste gang jeg kommer i børnehaven, kommer Pia straks hen til mig, hun har et forsigtigt og spørgende udtryk. Jeg spørger hende om hun har lyst til at spille med mig igen, Pia svarer med et lille smil og et ja-nik. Vi tager naturligvis udgangspunkt i samme sang/spil som sidste gang. Hen i forløbet begynder Pia forsigtigt at synge med – YES! Hendes stemme er svag, men jeg finder hurtigt ud af, at nogle af de første mål med musikterapien bliver at styrke hendes stemme, men også at arbejde med "hvem er jeg Pia" og "hvad kan jeg Pia".

Den individuelle musikterapi fortsætter over en periode, og Pia åbner mere og mere op. Hun er meget motiveret for musikken, hvilket jeg hører fra Pia selv – men også fra forældre og pædagoger, fys- og ergoterapeuter. Pias kræfter i fingre og arme er svage og stive, men ved tromme og klaver bliver musklerne afslappede og styrken i anslag på klaver og tromme tager til. Pia oplever at hun gennem instrumenterne og den kraftige lydkilde kan udtrykke sig. Hun er nu glad og smilende, ja ind imellem lidt "tøset". Vi har

masse dialog igennem instrumenterne. Pias stemme bliver stadig mere kraftig gennem et godt samarbejde i sang og stemmeføring. Pias motivation bliver større og større. Nogle dage kommer hun til musiklokalet flere gange, og spørger om jeg kan nå hende en gang mere, og det kan jeg jo ikke modstå!!!

Ind imellem har Pia selv nye sange med hjemme fra. Nu er det nemlig blevet en interesse også i hjemmet at synge med søskende og forældre. Pias tvillingsøster deltager nogle gange i musikterapien. Deres måde at spille sammen på fortæller mig noget om hierarkiet mellem søstrene. Jeg arbejder lidt med disse roller i musikken.

Senere taler jeg med Pia om at være med i en lille musikgruppe i børnehaven, hvor vi kan arbejde med nogle af de sange og instrumenter, som hun jo er helt "hjemme i". Her er mit mål at Pia bliver mere integreret i børnegruppen, og at give hende sociale relationer ved hjælp af musik.

Vi begynder med en lille gruppe på 6 børn. Pia klarer sig flot, hun er sikker i sine sange og musik og de andre børn får tydeligt en "a-ha" oplevelse, "kan Pia det"? Pia bliver mere og mere den pige, som hun egentlig er, og den ængstelige og utrygge væremåde forsvinder mere og mere. Efter nogen tid laver vi små musikeventyr med forskellige roller. Pia får solosange i eventyrene og sidder glad med mikrofon og synger frit, smilende og stolt. Pia begynder endvidere at lave aftaler med nogle af de andre børn og flere impulsive lege opstår i børnegruppen. Ved julefest m.m. synger Pia solo foran forældre, søskende og pædagoger – hvilken udvikling!!!

Pædagoger, ergo- og fysioterapeuter oplever, at Pia er glad og ofte kommer synkende hen af gangen i børnehaven, hvorfor de også indlægger sang i deres samvær med Pia.

Pia fortsætter med individuel musikterapi i perioder og efter eget behov – hun bestemmer faktisk selv. Hun snakker meget om sit udseende og ønsker sig interesser, ligesom andre piger, der går til fritidsinteresser. Hun synes selv, at hun er anderledes end andre piger på hendes alder (nu 6 år), og det er hun jo også rent fysisk!! Jeg opmuntrer hende til at udtrykke sig gennem sang, musik og lyd. Her kommer musikken igen ind som en kanal til de “trælse følel-

ser”. Det bliver et meget spændende samspil, med mig på klaver og Pia på tromme og bækken. Pia er helt klar over, at det at udtrykke sine følelser igennem musikken virker, hvorfor hun i perioder ofte opsøger mig i musikterapien. Vi taler også om, at sangen kan blive en super dejlig interesse, og det bliver/er den.

Pia går nu i skole, og da man skulle finde den rigtige skole, søgte man en, hvor der var mulighed for at deltage i et skolekor.

Community Music Therapy med brugerbands

Julie Krøier og Kirsten Saurus Mehlsen *begge 6. semesters studerende på musikterapiuddannelsen, Aalborg Universitet. Kontakt: jukso@hum.aau.dk og saurus@hum.aau.dk*

Indledning

Til den europæiske musikterapi konference i Holland, 2007, havde denne artikels forfattere den store fornøjelse at opleve det nor-

ske brugerband, Ragnarock, spille. Vi blev meget imponerede over den spilleglæde og musikalske indlevelse, som bandet udstrålede.

Figur 1: Ragnarock, august 2007

Under denne koncert – og i løbet af konferencen – blev betegnelsen ‘Community Music Therapy’ anvendt flere gange og vi blev interesseret i at finde ud af, hvad dette begreb dækkede over, eftersom vi aldrig havde hørt om det gennem vores tid på musikterapi-uddannelsen i Aalborg. Da vi skulle vælge emne for 5. semesters projekt, fandt vi det derfor interessant at undersøge ‘Community Music Therapy’ (herefter CoMT) nærmere, samt udforske hvordan begrebet evt. kunne sættes i forhold til brugerbands.

I artiklen præsenterer vi centrale aspek-

ter ved community-tankegangen. Ligeledes demonstrerer vi hvordan CoMT kan anvendes som en teoretisk ramme i forhold til musikterapeutisk arbejde med brugerbands. Vi inddrager brugerbandet ‘Pop Og Kompagni’ (herefter P&K), som under ledelse af musikterapeut Per Muff, kunne opleves live ved musikterapistudiets 25 års jubilæum på Hotel Phønix i Aalborg, september 2007.

Vi kan naturligvis ikke komme ind på alle aspekterne fra projektet i denne artikel, men håber, at denne lille indførelse i brugerbands og Community Music Therapy giver

læserne lyst til at udforske fænomenet yderligere. Nogle af de bøger og artikler vi selv har haft megen fornøjelse af at læse, kan findes bagerst i artiklen. Desuden er interesserede læsere velkomne til at låne vores projekt ved henvendelse til os.

Community Music Therapy

Mercedes Pavlicevic og Gary Ansdell (herafter *Pa&An*) udgav i 2004 bogen 'Community Music Therapy'. Bogen er en samling af 14 musikterapeuters oplevelser og tanker vedrørende CoMT. *Pa&An* benytter metaforen 'the ripple effect' til at beskrive, hvad de forstår ved CoMT. Musik er for *Pa&An* et fænomen, der spreder sig og giver genklang i den sammenhæng, det befinder sig i: Som når en sten kastes i vandet og ringene breder sig.

Der findes ikke nogen egentlig definition på CoMT. *Pa&An* understreger, at netop fordi CoMT afhænger af den kontekst som den foregår i, vil definitionen være forskellig fra praksis til praksis. Ordet 'community' er central i CoMT. Ifølge *Pa&An* betyder community sted eller område, og CoMT er netop kendetegnet ved at musikterapeuten anskuer hele 'community' som sit arbejdsområde. Ordet community har en bredere betydning på engelsk end på dansk. På dansk kan community oversættes både til fællesskab og samfund, mens det engelske ord dækker begge disse betydninger. Derfor har vi valgt at bibeholde det engelske ord i denne sammenhæng.

Indenfor CoMT opfatter musikterapeuten primært sig selv som musiker og begrebet 'musicking' (Small, 1999) er centralt. Indenfor CoMT kan 'musicking' overordnet betragtes som terapiens mål, men musik er midlet. Gennem musikaktiviteter kan CoM-Terapeuten give klienterne interpersonelle og følelsesmæssige oplevelser, som kan bidrage til en følelse af fællesskab. CoMT er

således oplagt i forhold til gruppearbejde, men kan også anvendes i individuel musikterapi, hvor musikken bringes ud af terapirummet og integreres i community.

I forbindelse med vores projekt, interviewede vi Per Muff, som fortalte os, at han ikke opfatter P&K som decideret musikterapeutisk arbejde, men at han imidlertid ser sig selv både som musikterapeut – idet han gør brug af musikterapeutiske redskaber – og musiker, når han arbejder med P&K, hvor han udfylder de to roller ligeligt fordelt, hvilket stemmer overens med CoMT tankegangen/teorien. Musikerne i P&K pointerede flere gange, at kammeratskabet i orkestret betød rigtig meget for dem, og det, mener vi, illustrerer, hvordan social samhörighed, er en central del af deres medvirken i P&K.

Udover musicking begrebet taler man også om et performance-aspekt i CoMT og det har skabt en del debat blandt musikterapeuter (Ansdell, 2005). Ifølge *Pa&An* (2004) opstår det største tvivlsspørgsmål omkring validiteten af musikterapien i CoMT, når performance bliver en del af praksis. Ansdell (2005) refererer til konsensusmodellen, som er imod performance: Terapien her prøver netop at undgå, at klienten 'optræder' dvs. 'spiller teater'. Desuden handler det her først og fremmest om processen frem for produktet, og der er behov for enerum og fortrolighed. *Pa&An* (2004) vil imidlertid muliggøre en forening af performance og musikterapiens teoretiske tænkning, sådan at performance bliver legitimt og dermed basis for ny undersøgelse og videre vejledning indenfor musikterapi. Og de mener, at den nyere tænkning omkring musikterapi giver plads til, og mulighed for, performance. De henviser bl.a. til, at når CoMT skal tage kulturen i betragtning, er der mange ikke-vestlige kulturer, hvor det at optræde med musik er en naturlig del af

kulturen. Performance i CoMT fokuserer lige så meget på produktet som på processen, og den skaber netværk blandt community'er og institutioner. Ansdell (2005) fremstiller også performance som en social begivenhed, hvor han inddrager Smalls (1998) tanker, som går på, at musicking handler om at skabe og optræde i fællesskab, og det er fællesskabet, der viser meningen i det at optræde musikalsk (Small, 1998, s. 193).

Brynjulf Stige har beskæftiget sig med CoMT i praksis siden 1980'erne, hvor han, sammen med en anden musikerterapeut, iværksatte et projekt, hvor de begreber og retningslinier, der kendetegner CoMT, blev anvendt i praksis. Musikterapiprojektet bestod i at give en gruppe udviklingshæmmede mulighed for, vha. specieltilrettelagte musikaktiviteter, at spille og deltage i det lokale big-band og kor. Stige benyttede i dette projekt musikterapien som kulturelt engagement (*cultural engagement*). Ifølge Stige er musik i stand til at skabe kontakt mellem forskellige 'community'er', i dette tilfælde mellem det institutionelle fællesskab, som de udviklingshæmmede færdes i, og det lokale samfund i den norske by. Stige mener endvidere, at arbejdet med musicking og 'community'er' ikke nødvendigvis kun skal varetages af musikerterapeuter, men at det *kan* være et muligt arbejdsområde for musikerterapeuter. Herigennem kan kendskabet til musikterapi endvidere øges (Stige, 2002). Stiges erfaringer med at benytte CoMT i forbindelse med musikterapeutisk arbejde indenfor specialområdet, finder vi relevante i forhold til fokus i vores projekt. Selvom der er stor forskel på inkluderende musikaktiviteter i Nordnorge og brugerband-fænomenet i Danmark, beskæftiger begge projekter sig med deltagernes kontekst samt deres kulturelle baggrund.

Brugerbands

I vores projekt undersøgte vi begrebet brugerbands specielt med henblik på udviklingshæmmede. (Begrebet brugerbands optræder også indenfor andre fagområder f.eks. psykiatrien).

Gennem vores projektarbejde fandt vi ud af, at i de fleste aktivitetstilbud til udviklingshæmmede, er der som regel musik under én eller anden form, ofte fællessang, kor eller instrumentalundervisning. Hvor der er tilknyttet en musiker, musikpædagog, musikerterapeut eller anden (musik-)fagperson, er der skabt deciderede bands udover de øvrige tilbud. Desuden fandt vi ud af, at 'brugerbands' har deres egen kultur (community) med egne festivaler, melodigrandprix, café arrangementer, turné- og udvekslings-virksomhed til andre lande mm. Vi har ikke kunnet finde en samlet fortegnelse over brugerbands i Danmark, men på internetportalen www.knus.nu, er nævnt aktivitetscentre, klubber, kulturhuse for udviklingshæmmede. Desuden er der links til nogle brugerbands, teatre, medieværksteder, skoler og kurser, samt enkelte internationale links. Disse viser, at der er musiktilbud både på bosteder, dagcentre, samt på særlige (aften)skoler for udviklingshæmmede.

I takt med udbredelsen af brugerbands, er der dukket forskellige festivaler op for udviklingshæmmede. Den største festival er Sølundfestivalen – en festival på linje med andre 'normale' musikfestivaler, men målrettet udviklingshæmmede. Der er optræden af professionelle bands i løbet af festivalen og derudover er der flere scener, hvor brugerbands spiller. Udover at spille på Sølundfestivalen spiller brugerbands til lokale arrangementer/festivaler, på plejehjem, forskellige institutioner og dagcentre, og mange deltager desuden til det årlige

ge handicap-melodigrandprix. Mange brugerbands er måske startet som en procesorienteret aktivitet. Men den tilsyneladende store succes har gjort, at det nu ikke kun er processen der er vigtig, men også produktet (og performance) er i fokus – jf. de mange forskellige optrædere i forskellige 'community's'.

Vi har erfaret, at kendte og populære solister/bands som Birthe Kjær, Richard Ragnvald, Bjørn & Okay, Kandis m.fl. – nogle af repræsentanterne for den gedigne dansktop musik – alle har fanklubber, hvor der er mange udviklingshæmmede. Meget af brugerbands repertoire er således disse kunstners sange, og brugerbands eg-

ne sange er tydeligt inspirerede af stilen: Pop(ulær)musik.

Popmusikkens kendetegn er genkendelighed og enkelhed, med tekster der ofte beskriver hverdagslivets glæder og sorger.

Vi var i oktober 2007 til handicap-melodigrandprix i Hobro. Her fik vi bekræftet vores formodning vedr. brugerbands foretrukne musikstil: Ud af ti bands blev der i ni tilfælde spillet popmusik (dansktop musik). Kun et enkelt band spillede decideret rock musik. Performance, musicking og community mener vi er begreber som tydeligt ses i spil ved en begivenhed som handicap-melodigrandprix.

Vores konklusion

Gennem vores projekt erfarede vi, at de anvendte begreber indenfor CoMT: musicking, performance og community også var begreber som Per Muff havde gjort sig overvejelser om. Ligeledes fandt vi frem til, at deltagerne i P&K er meget interesserede i at komme ud og spille og møde nye mennesker fra andre miljøer.

Vi er sikre på, at Stiges, Pavlicevics og Ansdells meninger og teorier om CoMT begrebet, bliver diskuteret blandt musikterapeuter. Nogle vil være dybt uenige og mene at musikterapibegrebet bliver udvandet, andre vil genkende elementer fra egen praksis, og atter andre blive glade for, at der nu er 'opfundet' en betegnelse for det, de har gået og lavet i årevis!

Vi er selv meget optaget af community tanken, og ser det som endnu en mulighed for at gøre musikterapien mere synlig i samfundet.

May the ripple effect go on ...

Vil du læse mere ...

Ansdell, G. (2002) *Community Music Therapy & The Winds of Change*. [www.voices.no/mainissues/Voices2\(2\)ansdell.html](http://www.voices.no/mainissues/Voices2(2)ansdell.html)

Ansdell, G. (2005) *Being Who You Aren't; Doing What You Can't*. www.voices.no

Bøtker, J. & Kristensen, V. (2006) *Musikterapi med grupper af medarbejdere*. Speciale, Aalborg Universitet.

O'Grady & McFerran, K (2007) *Community Music Therapy and its relationship to Community Music: Where does it end?* Nordic Journal of Music Therapy, vol 1

Pavlicevic, M. & Gary, A. (2004) *Community Music Therapy*. London: Jessica Kingsley Publishers

Small, C. (1998) *Musicking*. Hannover NH: Wesleyan University Press

Stige, B. (2002) *Culture-centred Music Therapy*. Barcelona Publishers. USA

Figur 2: Pop & Kompagni fra Nørresundby med "Sommeren er den bedste tid"

Vi er syv voksne udviklingshæmmede og en underviser. Til sammen udgør vi bandet POP & KOMPAGNI. Vi har vores faste base på det beskyttede værksted "Limfjordsværkstedet" i Nørresundby. Her planlægger vi og øver os hver torsdag. Når vi øver, har alle værkstedets brugere og medarbejdere mulighed for at komme ind og lytte, danse og spille med. Nogle gange udvikler disse øvedage sig nærmest til en ren fest med masser af gang i den og netop gang i den er noget af det vi elsker allermest ved at spille. Noget vi også elsker er at komme ud og spille og det gør vi tit - til fester og festivaler for udviklingshæmmede og efterhånden til flere og flere offentlige arrangementer. Vi har udgivet 3 cd'er og til oktober går vi i studiet for at indspille vores fjerde. Vi har også vundet Grand Prix for Handicapbands fire gange - i 1997, 2000, 2002 og 2006.

Vokal: Finn Nicholajsen, Per Muff, Norma Nielsen, Brian Poulsen & Bo Peitersen

Percussion: Bo Peitersen, Norma Nielsen & Søren Juhl Winter

Trommer: Søren Juhl Winter

Guitar: Danny Nielsen

Keyboard: Brian Poulsen

Harmonika: Brian Poulsen

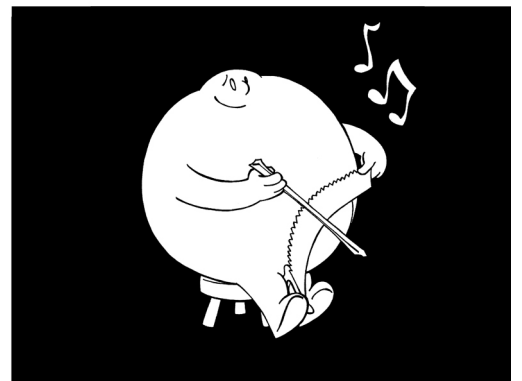
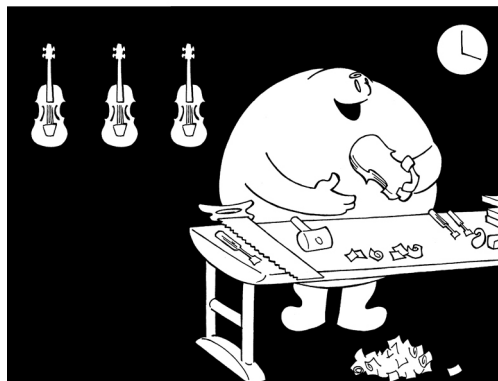
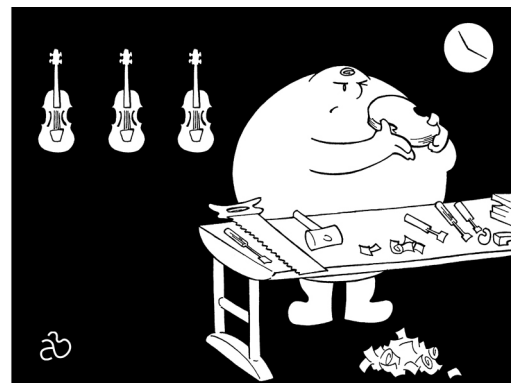
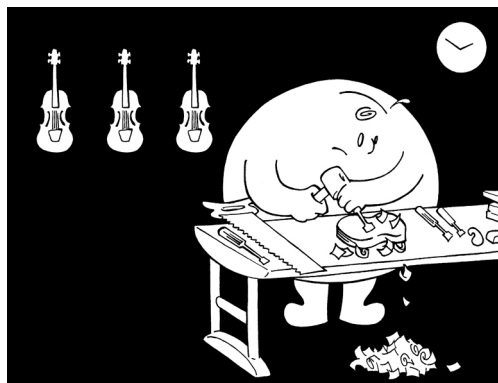
Bas: Per Muff

Lydassistance, medhjælper, roady og CD-sælger: Kim Nielsen

Underviser: Per Muff

OTTO

Anders Brønserud

Musikterapeut i Musikskolen og i folkeskolen

Bente Østergaard Callesen *Cand.phil. i musikterapi 1988 fra AAU. Ansat som musikskolelærer i Assens Musikskole samt privat praktiserende musikterapeut i Odense i Mulighedernes-Hus. Kontakt: bente.o.callesen@dlgtele.dk*

Indledning

Jeg har taget imod udfordringen om at beskrive mit arbejde som musikterapeut i en musikskolelæreransættelse. En ansættelse jeg har haft i mere end 10 år nu.

Min hensigt er først og fremmest at fortælle om mit arbejde som musikterapeut i musikskolen og i folkeskolen. Jeg vil desuden gerne dele nogle af de overvejelser og tanker jeg har gjort mig om identitet, faglig forståelse og afgrænsning. Og så vil det glæde mig, hvis teksten kan sætte gang i en debat om musikterapeutens plads/muligheder/opgaver i musikskolen.

Livsglæde

Det væsentligste overordnede mål i mit arbejde er at give børn, uanset evner og livsvilkår, en mulighed for at opleve og finde livsglæden ved at udtrykke og udfolde sig i musikalske sammenhænge.

Fra sundhedssektor til skolesektor

Til maj er det 20 år siden jeg afsluttede musikterapistudiet i Aalborg. Da jeg for godt 10 år siden fik fastansættelse i Glamsbjerg Musikskole, var det et skift fra hovedsageligt at have arbejdet i **sundhedssektoren** (især psykiatrien) hvor **behandling og pleje** er overordnede fællesbegreber, til at arbejde i **skolesektoren**, hvor **undervisning og udvikling** er overordnede fællesbegreber. Dette har givet anledning til mange tanker, oplevelser og overvejelser om musik-

terapeutisk identitet og dette anser jeg for væsentligt for min måde at beskrive, forme og forvalte min musikterapeutiske faglighed på. Jeg er i et fagligt fællesskab med undervisere – ikke behandlere, det fælles fagsprog er fra pædagogikken og udviklingspsykologien – ikke fra psykoterapiteorien og psykiatrien. Med ansættelse i musikskolen er fokus helt naturligt og selvfølgelig for mig flyttet fra terapien til musikken. I starten frustrerede det mig lidt, og da jeg accepterede, at det var et nyt vilkår, oplevede jeg, at jeg skulle kæmpe lidt mere for at bevare identiteten som musikterapeut. Men i bund og grund er jeg ligeså meget musikterapeut, som jeg altid har været.

Min ansættelse

Siden år 2000 har **40% af en fuldtidsstilling** været betalt af kommunens socialforvaltning og børne- og kulturforvaltning med henblik på at give et **musikterapi-tilbud til kommunens børn**. Forvaltning og fordeling af midlerne/timerne har været overladt til musikskolelederen, som har haft det formelle arbejdsgiveransvar. Efter kommunesammenlægningen er det lidt uklart hvor pengene skal findes henne, men jeg har fortsat mine timer, og en ledelse som er fast besluttet på at bevare dette tilbud. Udover disse timer underviser jeg i musikskolen – musik og bevægelseshold for 0.-2. klasse (tidligere også i dagpleje og børnehaver), jeg har nogle timer som musiklæ-

rer i en 3. klasse og i mellemgruppen på en Specialskole. P.t. er min ansættelse på ca. 80% af en fuldtidsstilling. Det er en blandet stilling med mange arbejdspladser i løbet af ugen. Det er en ansættelse med meget stor medindflydelse på planlægningen og meget frie rammer for udfyldelse af indhold. Det er på en gang en fagligt ensom stilling, men samtidig med store muligheder for et kreativt og udviklende samarbejde med mange faggrupper.

Derudover har jeg startet privatpraksis i Odense i Mulighedernes-Hus sammen med flere psykologer, samt en parterapeut og en coach.

Mit arbejdsområde

Målgruppen for det musikterapeutiske tilbud i musikskolen – henlagt i folkeskolen – er specialklassebørn samt børn med vanskeligheder af den ene eller anden grund. Det kan være både i forhold til indlæring, motorik, selvværd, hjemmesituation, kammerater, m.m. Formålet med musikterapien er, at give det enkelte barn mulighed for gennem musikken at udvikle en bedre ballast til at klare sig socialt, personligt og indlæringsmæssigt.

Musikterapitimerne

Musikterapitimerne har først og fremmest været brugt på en **kommunal folkeskole** i et område med en del børn, som har brug for noget ekstra. Og det har været et tilbud i **specialklasserne** på de større skoler i kommunen. Hvor hovedvægten kommer til at ligge fremover vides ikke med sikkerhed.

Min ansættelse og brugen af musikterapitimerne har hele tiden været præget af et ønske om kontinuitet, stabilitet, udvikling og fleksibilitet. Det har betydet, at de skoler jeg kommer på, kender mig, de ved "sådan nogenlunde" hvad jeg står for, hvad jeg laver, og ikke mindst respekterer de mit ar-

bejde. I øjeblikket er timerne fordelt med 3 x 45 min. ugentligt i 30 uger på 3 forskellige skoler. Der er mere end arbejde nok til fuld tid – men ikke økonomi.

Musikterapi med børn i normalklasser

På Flemløse Skole – en lille kommuneskole med ca. 100 elever til og med 6.kl. – har timerne været tilrettelagt på samme måde som specialundervisningen. Klasselærerne har henvist elever, de skønnede kunne have udbytte og glæde af et musikterapitilbud hos mig. Jeg har sammen med speciallæreren og lederne (både skole- og musikskole) fordelt timerne, oftest med 30 minutter pr. elev eller lille gruppe. Klasselærerne har haft kontakten til hjemmet. Børnene har haft forløb hos mig i skoletiden fra 10 uger og nogle gennem hele undervisningsåret. Forløbene evalueres løbende og der lægges nye planer 3 til 4 gange om året. Jeg arbejder i skolens musiklokale med det instrumentarium som er der. I en årrække havde jeg 10 ugentlige musikterapitimer her og var en langt mere integreret del af personaletgruppen, end jeg er nu.

Med udgangspunkt i de vanskeligheder børnene har, og som er baggrunden for at de er henvist, skaber vi i musikterapien sammen et rum til udfoldelse, mestringsoplevelser, accept, voksenkontakt, musikglæde og livslyst. Børnene kommer for at lave musik og nyde samværet med mig, – for mange, er bare det at have en voksen for sig selv i en halv time, guld værd. Det er både et "pusterum", et "fristed" og en "helt særlig relation". Jeg er ikke lærer, jeg er ikke pædagog, jeg er "bare" en autentisk voksen, som kan noget sjovt med musik, som lytter og tager dem alvorligt. De vokser af det, finder troen på deres eget værd, kaster sig over det øvrige skolearbejde med ny energi og finder flere nye måder at være sammen med kammeraterne på.

I tidens løb har jeg også haft nogle terapeutiske forløb med børn som skulle hjælpes igennem aktuelle kriser, så som skilsmisse, dødsfald i familien, ulykker/svær sygdom, o.lign. Forløbene har været gode og vigtige, men de færreste har haft den intensitet og dybde jeg synes de skulle have.

Grunden hertil står mere og mere tydeligt for mig. Det er en arbejdsform som hører til i sundhedssektoren – ikke i skolesektoren.

De intensivt bearbejdende terapiforløb fungerer ikke på skolen. Vi er midt i børnenes skolehverdag, i deres musiklokale (som er et undervisningslokale), med alle de lyde og afbrydelser som er en del af hverdagen. Derfor skal den slags forløb foregå udenfor skolen. (Fx i privatpraksis, hvor rammerne er til det).

Musikterapi med børn i specialklasser

I specialklasserne er det igen én og én eller i små grupper, at børnene får tilbud hos mig. Børnene har særlige behov, det være sig fysiske, psykiske, og udviklingsmæssige handicaps/problemer, som gør det vanskeligt at følge folkeskolens almindelige undervisning. Arbejdet med disse børn i specialklasserne går først og fremmest ud på at finde deres personlige udviklingsmuligheder gennem det musikalske udtryk og udvikle deres musikalske ressourcer. Fordelingen af timerne afgøres af specialklasselederen og jeg efter indstilling fra klasselærerne. Arbejdet med disse børn har flere gange medført, at børnene efter et halvt år med musikterapi har kunnet deltage i musikskolens instrumentalundervisning på lige fod med de øvrige elever. Det har været en åbning for nogle personlige ressourcer og givet børnene en ballast til at kunne følge musikskolens instrumentalundervisning, så musikskolens formålsparagraf også er kommet til at gælde dem. Den store gevinst ved dette er at

børnene kommer ind i et "normalt" socialt fællesskab og opbygger nye relationer med musikinteressen som fællesnævner.

Vi har gerne, et par gange om året, arrangeret en "minikoncert", hvor de har spillet og sunget for hinanden og de voksne, som har med dem at gøre i det daglige. Ved juletid arrangerede vi en fælleskoncert for de to skolars specialklasseelever med stor succes. Til disse koncerter vælger børnene og jeg noget af det vi har lavet i en periode, som vi synes kan bruges til at vise for andre. Vi laver også meget som ikke egner sig til koncertformen, men det er alligevel ofte noget som har givet selvtillid nok til at turde stille sig frem.

Muligheder og opgaver

Musikterapi, som et tilbud i folkeskolen i samarbejde med musikskolen, opleves her som et godt supplement til undervisningen i skolernes bestræbelser på at favne, sikre trivsel og udvikle fagligheden hos **alle** skolens elever. Dette er én af de mange muligheder og opgaver som jeg vil ønske bliver mulig mange flere steder.

Derudover er der en stor opgave, i at være med til at give et musikundervisningstilbud til de børn og unge med diverse handicaps, som gør at de ikke kan følge den almindelige undervisning i musikskolen. Her ser jeg musikterapeuterne sidde inde med store kompetencer både til selv at undervise, men også som vejleder til de øvrige lærere. Vi kan være med til at hjælpe disse børn ind i musikalske sammenhænge med alle de andre musikskoleelever. Og, vi kan hjælpe musikpædagogerne med at håndtere disse elever, når der er brug for det.

Flere musikterapeuter arbejder rundt om i landets musikskoler, og jeg glæder mig til at høre mere om deres arbejde.

Afslutning

Dette var en beskrivelse af mit arbejde som musikterapeut i musikskolen og folkeskolen. Meget kunne uddybes, noget kunne udelæ-

des, men dette var hvad jeg valgte at beskrive. Jeg håber det har givet stof til eftertanke og debat, samt lyst til at bringe mere fokus på musikskolen som arbejdsplads for musikterapeuter.

“Jeg kan høre med mit øre” – et musikalsk skoleprojekt

Nanny Roed Lauridsen *Cand. mag. i musikvidenskab og Nederlandsk. Hun studerede på universiteterne i Århus og Amsterdam, og afsluttede sit studie i 1993 i Amsterdam, hvor hun stadig bor. Efter i en årrække at have arbejdet i en lederstilling på universitetet i Amsterdam besluttede Nanny i 2005 at vende tilbage til musikken, hvorefter hun som selvstændig startede “Klankmaat”¹. Kontakt: mail@klankmaat.nl*

Abstract

I efteråret 2006 blev jeg bedt om at lave et bidrag til en koncertserie med temaet “sanser”. Der var to krav: der skulle være børn som medvirkende og det skulle handle om høresansen. Som det jo så ofte går blev virkeligheden noget anderledes, og det hele endte med at blive et længerevarende forløb på en skole i Amsterdam Nord. Forløbet afsluttedes med en koncert på et alderdomshjem i nærheden af skolen.

I det følgende vil jeg først kort fortælle om baggrunden og de overordnede mål for forløbet, fortælle om de tanker og overvejelser jeg gjorde mig før og undervejs. Dernæst vil jeg beskrive forløbet og slutte med mine tanker om en fortsættelse.

Baggrund

Jeg havde længe haft lyst til at lave noget med børn, hvor jeg kunne afprøve nogle af mine ideer om, hvordan (musik)undervisning også kan se ud og dele min viden og min fascination for musik, lyd og verden omkring os. Jeg ville gerne danne modvægt til det musiksyn, der præger medierne og derigennem påvirker børns holdning til musik og musikudøvelse. Tendensen er, at musik er noget der måles i præstatio-

ner, som vi fx ser det i programmer som “X Factor” eller “Børne MGP”. Børn bliver påvirkede til at optræde som små voksenkopier, og opfatter en legende tilgang til musik som barnlig og dermed “ikke sej”. Musik bliver på den måde til noget der skal præsteres i stedet for at være en integreret del af barnelivet, hvor musikken kunne være medvirkende til at udvikle det hele menneske og hjælpe med til at udvikle fantasi, kreativitet, og – ikke mindst – fællesskab. I disse tanker er jeg inspireret af fx Jon-Roar Bjørkvold (2005) ‘Det musiske menneske’, samt af Even Ruud (2005) og R. Murray Schafer (1992; 2005), med deres beskrivelser af lydlandskaber og den menneskelige faktor. Det er specielt deres holistiske syn, som har påvirket mig. Spørgsmål om hvordan vi lytter, hvordan vi bruger musik, hvordan vi omgås hinanden og ser verden omkring os. Det hele hænger sammen.

Med pilotprojektet på skolen i Amsterdam fik jeg chancen for at afprøve disse ideer i virkeligheden og lave et forløb, hvor “det musiske menneske” var i centrum.

Skolen, som dette pilotprojekt fandt sted på, ligger i et socialt/økonomisk hårdt belastet område i Amsterdam Nord. Størstedelen af børnene har et andet modersmål

¹ Klankmaat (som er uoversætteligt til dansk, på engelsk “Soundmate”) tilbyder workshops og kurser til virksomheder og privatpersoner, hvor musikalske elementer benyttes som middel til at uddybe og forstærke indlæringen. Derudover tilbyder Klankmaat musikalske læreforløb til skoler. <http://www.klankmaat.nl>

end Nederlandsk. Skolen har derfor et omfattende sprogindlæringsprogram og er desuden meget aktiv i lokalområdet. I forløbet deltog 44 børn (to klasser) i alderen 9 til 10 år.

De overordnede mål med forløbet var:

- 1) at lade børn opleve at de kan komponere med deres personlige "lydlandskab" som inspirationskilde
- 2) at lære børnene hvad lyd er, og skærpe børnenes bevidsthed om lydene i deres omgivelser
- 3) at øge bevidstheden om hvordan hørelsen virker, således at børnenes brug af fx mobiltelefoner og mp3 afspillere bliver mere bevidst
- 4) at lave musik og improvisere sammen med professionelle musikere med det formål, at stifte bekendtskab med og lære af deres *verden*
- 5) og dermed skabe fælles forudsætninger uden at favorisere nogle af de mange kulturer på skolen

Forløbets indhold

Forløbet var delt i to: den første del havde fokus på baggrundsstof, teori og børnenes egne undersøgelser. Den anden del forberedte børnenes optræden. Første del afsluttedes med en præsentation på skolen og anden del med en koncert på et lokalt alderdomshjem. Desuden ville jeg i hele forløbet give børnene mulighed for at bruge forskellige læringsstile, sådan som fx Howard Gardner har formuleret det (de syv intelligenser). En anden vigtig ting for mig var, at materialet skulle se godt ud med en god formgivning og et godt farvevalg.

Forløbet var bygget op på følgende måde: Først lære hvad lyd er, derefter lytte til omgivelserne, transskribere disse ly-

de til et maleri, bruge maleriet som inspiration/notation til at lave en ny lyd i en musikalsk sammenhæng, øve og afprøve dette med professionelle musikere, og til slut opføre resultatet sammen med musikerne for et publikum bestående af ældre fra lokalområdet. De to klasser fulgte modulerne hver for sig, men ved præsentationen efter første del og afslutningskoncerten var klasserne sammen.

Første del bestod af tre moduler, som var struktureret ens. Vi startede med et oplæg om dagens emne, hvorefter børnene selv undersøgte og gjorde sig erfaringer med udgangspunkt i det, de havde hørt i oplægget. **Første modul** handlede om lyd og høresansen. Efter mit oplæg var der et eksperimenterende lydværksted i klassen med opgaver som fx: Kan du få lyd til at forsvinde? Kan du mærke lyd? Hvorfor har vi to ører? Kan kaffebønner danse?

Børnene fik desuden hjemmearbejde med som forberedelse til det næste modul. De skulle bl.a. lave en lydtegnbog, hvor de skulle skrive mindst en lyd op, de havde hørt den dag.

Andet modul havde det at lytte som fokus. Oplægget handlede om forskellen mellem aktiv og passiv lytning og at man kan bruge hørelsen til at gå på opdagelse med i verden. Efter dette oplæg lavede vi en lyttequiz hvor børnene lyttede til optagelser af lyde som ligner hinanden. Et eksempel: hvilken af disse tre lyde er havet? Lyd nr. 1 er vindens susen gennem en skov, lyd nr. 2 er trafik på en våd motorvej og lyd nr. 3 er havet. Børnene skulle lytte sig frem til/gætte hvilken af de tre var det rigtige hav. Formålet hermed var at bevidstgøre børnene om at tydingen af en lyd afhænger af konteksten. Med andre ord, hvis en lyd er frigjort fra sin kontekst opstår en ny betydning: man kan benytte og lytte til de klanglige aspekter af denne lyd uden at be-

tydningen er i vejen, og man kan bruge alle lyde til at lave musik med. Børnene gik derefter på lyttevandring. Jeg havde lavet en tur, som bragte os i forskellige lydtrum: bylyde, landlige lyde, motorvejslyde. Turen var lavet som en skattejagt med opgaver under-

vejs for at skærpe bevidstheden og hørelsen og give fokus, fx: høre om bilerne kommer fra højre eller venstre når man ikke kan se dem, lytte til safterne i et træ med et stetoskop, øve sig som blind i at gå med en stok.

Børnene lavede derefter to kort af turen. Et kort skulle gengive den virkelige tur og et andet var et fantasilyttelandskab med overskriften: hvis du kunne trylle, hvordan skulle det så lyde her hvor du bor?

Tredje modul handlede om at notere og gengive lyd. Efter at have set og hørt forskellige måder at gøre det på, fra spektrogrammer og grafiske notationer til noder,

valgte børnene en lyd som de malede med gouachefarver på akvarelpapir i A3 format. Resten af modulet blev brugt til at reproducere lyden ved hjælp af stemme, krop, forskellige slags papir og paprør, grydelåg etc. Med disse lyde lavede børnene en kort lydkomposition som skulle bruges til præsentationen.

**CR: her mangler
billede3,4,5,6**

Resultatet af første del blev præsenteret på skolen og kan bedst beskrives som en cyklisk gruppekomposition: Børnene sang sammen gentagne gange en kort sang speci-

elt lavet til lejligheden af komponist Sarah Stiles². Mellem gentagelserne var der plads til soloerne som de enkelte grupper havde improviseret sig frem til.

**CR: her mangler
billede 7**

Anden del startede efter sommerferien med de samme børn, nu med det formål at arbejde hen imod en optræden på et alderdomshjem i nærheden. Vi byggede videre på materialet fra den første del, men havde nu også tre professionelle improvisationsmusi-

kere med. En stemmekunstner, en cornettist og en percussionist. Mødet mellem børn og musikere var en stor succes. Ved koncerten optrådte børnene sammen med musikerne. Lydmalerierne fra foråret blev brugt som inspiration til improvisationerne. Komponist

²Se <http://www.sarahstilesmusic.com>

Sarah Stiles havde lavet et stykke til lejligheden. Stykket var opbygget i tre dele, hver del med en egen karakter og lejlighed til fri improvisation af både børn og musikere. Som i forårspræsentationen spillede børnene på hverdagsmaterialer såsom papkasser og vandflasker. Desuden brugte vi whirlyes (“syngende plastikslanger”), og “trafikinstrumenter” (cykelklokker, båthorn o.lign).

Stykket endte med sangen fra forårsdelen, som børnene sang akkompagneret af whirly og cornet. Efter en total kaotisk generalprøve hvor alt og alle blev sat sammen for første gang, blev det en utrolig koncentreret koncert. Børnene var glade for at optræde for de ældre, og selv om de fleste ældre aldrig havde hørt noget lignende, nød de børnene.

**CR: her mangler
billede 8,9,10,11,12**

Fortsættelse

Resultatet blev over al forventning. Det jeg iagttog var glade, entusiastiske og kreative børn. Børn der var i stand til at arbejde kreativt med lyd. På forhånd havde skoledirektøren sagt, at vi ikke skulle forvente for meget af børnene ved en opgave som fx at male en lyd, da disse børn normalt ikke bliver stimuleret synderlig meget til at bruge deres fantasi. Mange af børnene sagde også at det kunne de da ikke, men resultatet var noget ganske andet! Mit indtryk er, at opbygningen af modulerne og min måde at aktivere børnene på gjorde, at børnene turde. At alt var nyt for børnene gjorde at der var plads til alle ideer, at der ikke var noget der var rigtigt eller forkert. Men også kontakten med de professionelle improvisationsmusikere var med til at give børnene mere mod. Når voksne mennesker med fuld overgivelse laver mærkelige og uvante lyde, kan man jo også selv gøre det uden at blive flov.

Så jeg har fået blod på tanden! Jeg har for det første planer om at udgive materialet således at skoler får en valgmulighed mellem selv at arbejde med materialet, eller hyre min assistance. For det andet vil jeg med de samme børn gå et skridt videre og lave

“lydpostkort”: lydoptagelser fra deres omgivelser som de selv laver og bearbejder med computeren til små stykker. Meningen er at udveksle disse med tilsvarende stykker fra børn i Grækenland. For det tredje er det min plan at lave en version hvor ikke kun børn, men også ældre i lokalområdet deltager. Foruden børnenes gengivelse af hvordan området lyder nu, også de ældres erindringer om hvordan det lød da de var børn. Med andre ord: “Jeg kan høre med mit øre” udføres sammen med “Jeg hørte med mit øre”.

Litteratur

- Bjørkvold, R. (2005). *Det musiske menneske*. Oslo: Freidig Forlag
- Hermans, J (2006). *Hoor je beter in het donker? Antwoord op alledaagse vragen*. Bergen NH: BetaText
- Lyhne, N. & Madsen, M. *Mellem oplevelse og læring II: om at arbejde musik med børn og voksne*. <http://www.lyren.dk>
- Ruud, E. (2005). *Lydlandskap. Om bruk og misbruk av musikk*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Schafer, R. M. (2005). *Hearsing*. Indian River, Ontario: Arcana Editions.
- Schafer, R. M. (1992). *A sound education*. Indian River, Ontario: Arcana Editions

Min arbejdsdag

Per Muff Jensen *Cand. phil. i musikterapi i 1988. Fra 1989 ansat ved Nordjyllands Amts Handicapsektor, nu i Aalborg Kommune, Servicecentret ved Fysioterapien Hammer Bakker. Har herudover en timelønnet stilling under et oplysningsforbund med hensyntagende musikundervisning af handicappede. Kontakt: muff-æh@aalborg.dk*

Min musikterapistilling ved Aalborg Kommune er på 31 timer pr. uge, fordelt på 4 dage. Derudover underviser jeg en dag om ugen bandet Pop Og Kompagni, som består af 6 udviklingshæmmede. Arbejdet med Pop Og Kompagni indebærer en hel del spillejobs samt CD-produktion og udenlandsrejser. Bandet spillede bl.a. til musikterapiuddannelsens 25 års jubilæumsfest.

Min musikterapistilling er baseret på indtægtsdækket virksomhed. Det vil sige, at musikterapi er en ydelse og et behandlings-tilbud, som Fysioterapien Hammer Bakker under Aalborg Kommune tilbyder og sælger til institutioner for børn unge og voksne indenfor Aalborg Kommune, og hvis der er plads, til andre kommuner og regioner. Mit faste arbejdssted er Fysioterapien Hammer Bakker, hvor også udbudet og administrationen af musikterapiydelsen varetages. Her har jeg mit kontor og musikterapi-lokale samt mit kollegatimeam, som består af syv fysioterapeuter, en ergoterapeut, en terapi-medhjælper, en sekretær og en leder. Som fastansat deltager jeg i det faglige og sociale fællesskab, teammøder, kollegial supervision, relevante kurser og temadage, flerfaglige projekter m.m.

Langt det meste af musikterapiarbejdet foregår ude på klienternes dag- eller døgn-tilbud, mens ca. en fjerdedel finder sted i Fysioterapien Hammer Bakker. Som oftest er jeg alene-behandlende terapeut, men i enkelte forløb arbejder jeg konkret og koordineret sammen med fysioterapeut, ergote-

rapeut og/eller pædagog omkring behandlingen.

Jeg har et fast, men også fleksibelt ugeskema, som indeholder mellem seksten og enogtyve musikterapi-er. Forløb afsluttes og nye kommer til og skemaet justeres løbende – for tiden har jeg nitten forløb, fordelt på tretten individuelle og seks grupper. De femten forløb er med voksne og børn med fysiske og psykiske handicaps / udviklingshæmning / funktionsnedsættelser, de resterende fire forløb er med voksne med skizofreni på en socialpsykiatrisk boform

Dette var en hel del om strukturen omkring min musikterapistilling. Nu vil jeg vende blikket mod en konkret arbejdsdag.

Det er onsdag, klokken er 8.10, da jeg går ind ad døren til Fysioterapien Hammer Bakker. Her siger jeg godmorgen til et par kollegaer, vi sludrer lidt, hvorefter jeg henter en kop kaffe og går ind på mit kontor og tænder min PC. Der er ikke så mange mails i dag – den vigtigste mail er om de næste tider for kollegial supervision. Et nyhedsbrev fra kommunen vil jeg vente med at læse og i stedet koncentrere mig om at få færdigskrevet en årlig status på en voksen klient jeg har haft i over fire år. Klienten er en af fire deltagere i et gruppemusikterapiforløb, hvor endvidere tre til fire pædagoger fra klienternes bosted deltager og fungerer som co-terapeuter. Statussen afslutter jeg med at anbefale, at klienten forsætter sit gruppemusikterapiforløb. Han er stærkt fysisk og psykisk handicappet og mu-

sikterapien har vist sig at være en effektiv ramme og "det bedste sted" for ham til at vedligeholde og i et vist omfang udvikle sit nonverbale sprog. Kontakten og kommunikation i og gennem musikken er centralt for ham. Endvidere er han i den musikalske ramme meget motiveret for, med støtte fra co-terapeuten, at lave bevægelser i sin kørestol og bruge sin krop, hvilket er gavnligt i forhold til at vedligeholde sine fysiske kompetencer.

Klokken 9 går jeg til musikterapilokalet. Her skal jeg sammen med en kollega lave koordineret musik- og fysioterapeutisk behandling af en voksen mand med hjerneskade. Hjerneskaden fik han som barn grundet et trafikuheld og den medfører, at hans verbalsprog trods et stort ordforråd er svært at forstå og at han har dårlig bevægelsesfunktion, især i venstre side. Klienten elsker at synge og er meget motiveret for musikalske aktiviteter. Ud fra et musikprogram jeg har designet specielt til ham, arbejder fysioterapeuten og jeg samtidigt og sideordnet med øvelser omkring balance, symmetri i bevægelser, koordination mellem højre og venstre side, udspænding samt artikulation og rytme i verbalsprog, sang og stemmebrug. Klienten har megen humor, hvilket vi har gjort til en integreret livsbekræftende del af og stemning i arbejdet. Efter terapien taler jeg med fysioterapeuten om dagens terapi og skriver et par notater herom.

Efter en kaffepause med franskbrød, frugt og humor sammen med mine kollegaer, er det tid til administrativt arbejde resten af formiddagen. Jeg skal lave timeopgørelse for denne måned til brug for fakturering af musikterapiydelsen, rydde op i journalskuffen og maile en status til sekretæren til elektronisk arkivering. Herudover skal jeg ringe til et par institutioner, sende noget materiale omkring musikterapiydelsen til en ny interesseret institution, samt

begynde at skrive status på syv børn fra en specialbørnehave, som jeg har haft i to musikterapi grupper over et ti-ugers forløb.

Efter frokost går jeg gennem skoven til et bosted for voksne med diagnosen autisme. Her har jeg 5 individuelle forløb. Det er "komprimeret terapitid" resten af eftermiddagen, så det er om at nyde og samle energi af den friske skovluft på vej derop. Hver terapi varer ca. 30 min med 5 til 10 min til notatskrivning i mellem hver klient. Jeg oplever virkelig det at "være på".

I min stramme tidsplan omkring terapierne er der ikke meget tid til at tale og udveksle gensidig information med personalet på bostedet. Dette kompenseres der for ved, at der i aftalen med institutionen er afsat tid til gensidige orienteringsmøder omkring klienternes udbytte af musikterapi samt deres almene trivsel. Herudover skriver jeg status på hver enkelt, hvilket også fremmer kommunikationen og forståelsen af klienternes udbytte af musikterapien.

Selvom alle disse fem har samme autismediagnose er de meget forskellige i deres personlighed, væremåde og musikalske udtryk og i hvor høj grad de ønsker/evner at tage styring i terapierne. Hermed er min rolle og mine musikterapeutiske tilgangsvinkler til dem også meget forskellige.

Målene for alle terapiforløbene er dog de samme: At skabe en ramme og atmosfære af ro og tryghed med henblik på at kunne arbejde med begreber som opmærksomhed, koncentration, indlevelse, selvforståelse, selvstændige initiativer, respons og dialog – at skabe og udbygge kontakt i musik, lyd og kropslig udfoldelse for her i gennem at vedligeholde og udvikle hensigtsmæssige personlige kontakt- og kommunikationsformer og handlemønstre hos klienten.

Efter at have afsluttet den sidste session, ryddet op og sagt farvel og på gensyn, går

jeg gennem skoven, er “godt brugt” og på vej hjem.

Jeg oplever at have et indholdsrigt og udfordrende job med masser af musikterapiarbejde og en bred vifte af forskelligartede musikterapiforløb. Som nævnt tidligere er musikterapiydelsen og hermed min stilling baseret på indtægtsdækket virksomhed. Dette er tillige en udfordring så at sige at “drive musikterapivirksomhed” inden for en offentlig virksomhed, hvor jeg hele tiden skal være fremme i skoene og omstillingsparat. Jeg har et stort ønske om at få ansat en musikterapeut mere i Fysioterapien Hammer Bakker – det ville være dejligt og mere

end dobbelt så godt at være flere om fagligheden og de musikterapeutiske forløb, plus de muligheder det giver for faglig sparring i dagligdagen, gensidig supervision, metodeudvikling, vikariering o.s.v. Min leder er meget positiv over for at ansætte en musikterapeut mere. Men som i enhver effektivt drevet virksomhed, og Aalborg Kommune er meget driftsorienteret, handler det om kroner og ører, og en ansættelse vil stå og falde på, om det vil lykkes os at markedsføre og profilere musikterapien yderligere, så der skabes kundegrundlag for endnu en musikterapeut. Vi arbejder på sagen!

Forskningsnyt

Oktober 2007 – Marts 2008

Lars Ole Bonde Lektor PhD, GIM-musikterapeut, AAU. Kontakt: lobo@hum.aau.dk

Specialeafhandlinger i musikterapi

Josephine Hansell: *“Människor mötas – och ljuv musik uppstår i hjärtat” En kvalitativ undersökning av musikterapi med traumatiserade illegale flyktingar.*

Som noget nyt skal alle specialer afleveres i elektronisk form, så de kan downloades fra nettet via AUB. Også ældre specialer kan indgå i det nye bibliotek. Foreløbig er tre musikterapispecialer tilgængelige på <http://projekter.aau.dk/projekter/front.do>

Publicerede forskningsartikler og andre relevante udgivelser af danske forskere – på dansk

Musikterapiuddannelsen i Aalborg 25 år. Festskrift. red. **Hanne Mette Ridders.** Festskriftet indeholder en blanding af akademiske artikler, erindringer, lykønskninger og historiske dokumenter fra i alt 28 bidragydere. Institutioner o.lign. kan få Festskriftet gratis ved fremsendelse af frankeret svarkuvert (33 kr.) til Institut for kommunikation/Musikterapi, Kroghstræde 6, 9220 Aalborg Ø

Søren Willert (2007) Aftensamtale om musik og psykologi. *Psykolog nyt* 61(22): 18–21. Samtale mellem **Søren Willert** og **Lars Ole Bonde** med udgangspunkt i *psyke & logos* temanummeret “Musik og psykologi”

Niels Eje (2007) MusiCure og Musica Humana: skabelse og videnskabelig dokumentation af specielt komponeret musik til behandling. *Grundmotorik* 3(2): 33–36

Anette Møller Larsen (2006) Det udviklede sig til en sang. *Ungdomsforskning* 5(3). Beskrivelse af hvordan en ung kvinde, der havde problemer med sprog og vejrtrækning, kom til at synge igen ved hjælp af musikterapi.

De universitetsansatte (AAU-) forskeres artikler, bøger og bogkapitler på andre sprog end dansk kan løbende findes i databasen *Videnbase Nordjylland* (VBN: www.vbn.aau.dk). De seks fastansatte forskere er produktive, så følg med! I denne spalte informeres kun om artikler, kapitler og bøger på dansk – naturligvis også om tekster forfattet af andre end AAU-ansatte forskere (også når de er på engelsk).

Nye ph.d. projekter

Forskerskolen på AAU har af Forskningsrådet for Kommunikation og Kultur (FKK) fået bevilget to ph.d. stipendier. Den ene af stipendiaterne har startet sit 3-årige forløb:

Ilan Sanfi: *En effektundersøgelse af musikterapi og systematisk brug af specialdesignede fantasirejser og musik til børn med kræft og nyresygdomme på Århus Universitetshospital, Skejby.*

Desuden er der optaget en spansk ph.d. studerende på scholarship-ordningen:

Camino Bengoechea Menéndez: *Music Therapy in Paediatric Oncology.*

Man kan læse nærmere projekterne på forskerskolens hjemmeside <http://www.musikterapi.aau.dk/Engelsk%20forskarskole/Index.htm>

Nye forsknings- og dokumentationsprojekter

Lars Ole Bonde: *Musikterapi til kræftpatienter i palliativ hjemmepleje og på hospice.* Projektet skal på én smerteklinik/i palliativ hjemmepleje og to hospices, undersøge om og i givet fald hvordan musikterapi kan have en positiv indflydelse på døendes håb, eksistentielle konflikter, spirituelle problemer og livskvalitet (især stemningsleje). Projektet løber 2008–2009.

På www.vbn.aau.dk kan man løbende følge med i AAU-forskernes projekter.

Evt. relevante udgivelser fra udlandet

Oliver Sacks (2007): *Musophilia. Tales of Music and the Brain.* New York: Alfred A. Knopf. Sacks, som er professor i klinisk neurologi og psykiatri ved Columbia University samt læge og forsker ved Beth Abraham Hospitalet i New York, har gennem årene udgivet en række bøger med cases fra hans lange liv med neurologiske lidelser. Mange kender *Manden, der forvekslede sin kone med en hat* og (den filmatiserede) *Awakenings*. Den seneste bog i rækken fokuserer udelukkende på musik-relaterede lidelser og fænomener. Det er en dybt gripende og fagligt meget interessant bog, som kaster nyt lys over musikkens bearbejdelse i hjernen og musikkens rolle i menneskers liv. Der er mange referencer til musikkens terapeutiske potentiale og til klinisk musikterapeutisk arbejde på især Beth Abraham.

Daniel L. Levitin (2007) *This is your Brain on Music. The Science of a Human Obsession.* New York: Plume. En beslægtet og ligeledes meget stimulerende og oplysende bog om musik og hjerne, skrevet af musikeren og hjerneforskeren Levitin, som bl.a. argumenterer for, at musik har mindst lige så vigtige funktioner for mennesket som sproget.

Evt. relevante danske udgivelser inden for andre, beslægtede fagområder

Sven-Erik Holgersen (2007) *Kropslighed i musikalske udtryk. I: Herskind, M., Kropslighed og læring i daginstitutioner*. Værløse: Billesø & Baltzer (s. 191–204)

Ingrid Oberborbeck (2007) *Stemmen danser – kroppen synger. Elementær improvisation i musikundervisningen 1*. ISBN: 87-7612-261-1

Andet

Biblioteket på Kroghstræde 6 er nu helt lukket for eksterne brugere, og den sidste bibliotekar er gået på pension. Projekt rapporter og specialer fra de seneste 10 år er dog bevaret og opstillet på studenterstudievejlederkontoret, hvorfra projekterne kan lånes efter aftale med studievejleder Ulla Ladegaard Jacobsen: ulade@hum.aau.dk

Kandidatdag på musikterapi 7. februar 2008

7 af årets kandidater i musikterapi – fotograferet efter receptionen, som afsluttede en vellykket kandidatdag. Fra venstre: Louise Wiis, Nete Richter Hansen, Sofie Andersen, Soffia Fransiska Rafnsdóttir, Hanne Hyllegaard og Berit Schmidt. Titlerne på deres afhandlinger kan findes i nr. 4(2).

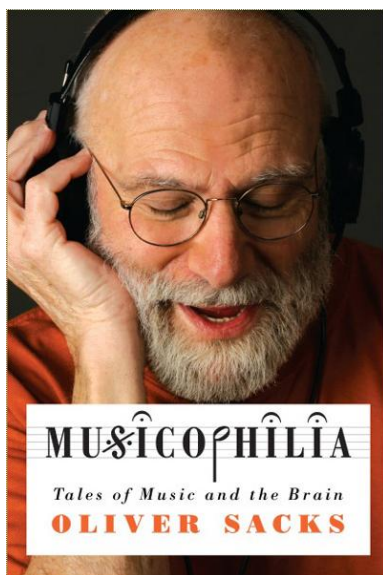
Kontakt vedr. denne rubrik: lobo@hum.aau.dk se i øvrigt www.musikterapi.aau.dk

Boganmeldelse – Musicophilia

Tales of Music and the Brain

Anmeldt af **Hanne Mette Ochsner Ridder**

Kandidat i musikterapi, postdoc ved Forskerskolen i Musikterapi, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet. Kontakt: hm@musikterapi.org

Sacks, Oliver (2007). Musicophilia. Tales of Music and the Brain. New York: Knopf. Sider: 381. Pris: 16 dollars.

En bestseller?!

Så har Oliver Sacks skrevet en ny bestseller. Bogen er af bl.a. Washington Post udnævnt til at være en af de bedste bøger i 2007. Hvordan kan en bog om noget så 'nørdet' som musikofili (som vel kunne oversættes til musiklidenskab), der indeholder en neurologs fortællinger om musik og hjerne, blive så populær? Det vil jeg give nogle bud på i denne anmeldelse.

For det første er Sacks en højt anerkendt forfatter. Mange vil genkende titlerne på tidligere udgivelser som f.eks. "Awakenings" (der blev filmatiseret med Robert De Niro og Robin Williams i hovedrollerne), "Man-

den der forvekslede sin kone med en hat" eller "En antropolog på Mars". I disse bøger beskriver Sacks ganske almindelige mennesker, som lider af ganske ualmindelig neurologiske forstyrrelser. Han er i stand til at beskrive disse mennesker på en levende og medrivende måde, så man med gru kan sætte sig ind i deres situation, og så man med ærefrygt får et lille indblik i nogle af de finurlige processer der foregår i vores komplekse hjerne. I flere af sine bøger skriver Sacks om sit forhold til musik. F.eks. i bogen "Et ben at stå på", hvor musiklytning bliver ganske afgørende for hans egen genoptræning efter et kompliceret benbrud. Han har nu i bog-

en Musicophilia samlet trådene fra tidligere udgivelser, beskrevet nye forunderlige neurologiske tilfælde, og sat sig grundigt ind i musikpsykologi og forskning i, hvordan musik påvirker os. Dette i sig selv er grund nok til, at bogen er blevet en bestseller. En bog af Sacks om musik og hjerne er måske netop den bog, mange har gået og ventet på, han ville skrive. Nu er den der endelig, og her er det relevant at spørge om det så blot er et potpourri af tidligere fortællinger, eller om han får knyttet sin viden om musik og hjerne på nye og uventede måder? For så er det ikke længere en bestseller af en mand, man forventer skriver en bestseller, men en bog som i sig selv gør sig fortjent til den store læserinteresse.

Haunted by music

Musicophilia er delt op i fire dele, hvor del I ikke tager fat i musikkens fantastiske egenskaber, som man måske ville have forventet, men tager fat i fortællinger om mennesker der er martret af musik. Her fortæller Sacks om personer der nærmest bliver besat af musik, og har brug for konstant at spille eller lytte til musik, og om andre som hører melodier eller hele koncerter inde i hovedet, og således må siges at lide af musik-hallucinationer. Det er i denne del af bogen at Sacks skriver om 'ørehængere' eller 'hjerneorme', som er små melodistumper der i perioder helt ukontrollabelt lyder for det indre øre. Han beskriver ligeledes personer der er bange for musik og undgår situationer, hvor de kan blive udsat for musik, fordi bestemte musikstykker fremprovokerer epileptiske anfald.

A range of Musicality

I del II undersøger Sack begrebet musikalitet og musikperception. Han stiller spørgsmålstegn ved om nogle mennesker er bedre til at lytte til og forstå musik end andre.

Og om man tilsvarende kan have 'musikøre', på samme måde som når vi taler om at man kan have sprogøre. Hvad vil det sige at kunne høre en klingende lyd, og vide præcis hvilken tone det er? Er denne evne til absolut gehør medfødt eller tillært, og kan man ligefrem opøve en musikalitet selvom man er vokset op uden hjemmefra at være udsat for musik og uden som barn at kunne ramme tonerne i en sang? Hvad betyder det at kunne bedømme kvaliteten af musik, altså være en slags musik-smagsdommer? Her beskriver Sacks betydningen af prefrontal cortex, og sammenligner med betydningen af *Planum Temporale*, øverst på tindingelappen, som er et område der er involveret i processer med nøjagtigt at kunne genkende tonehøjde og skelne toner fra hinanden.

Memory, Movement, and Music

I del III tager Sacks fat i hukommelse, bevægelse og musik. Han beskriver grundigt Clive Wearings historie, som Deborah Wearing har beskrevet i bogen *Forever Today*, udover at Sacks selv har besøgt ham. Clive, som er en dygtig musiker og musikvidenskabsmand, bliver midt i fyrrerne alvorligt syg af en hjernebetændelse, med svær hjerne-skade til følge. Han mister fuldstændig sin hukommelse, og kan højst huske noget i op til 5 sekunder. Clives musikalitet viser sig dog intakt. Han kan stadig synge, lægge en andenstemme til melodistemmen i en sang, læse noder, spille klaver, dirigere og uden problemer spille basstemmen med fødderne på et orgel. Hertil skriver Sacks:

"When we 'remember' a melody, it plays in our mind; it becomes newly alive. . . We recall one tone at a time and each tone entirely fills our consciousness, yet simultaneously it relates to the whole. It is similar when we

walk or run or swim – we do so one step, one stroke at a time, yet each step or stroke is an integral part of the whole, the kinetic melody of running or swimming.

...It may be that Clive, incapable of remembering or anticipating events because of his amnesia, is able to sing and play and conduct music because remembering music is not, in the usual sense, remembering at all. Remembering music, listening to it, or playing it, is entirely in the present” (Sacks 2007, s. 212).

Begrebet ‘kinetic melody’, som neurologer beskriver som det naturlige ‘melodiske’ flow der kan være i en bevægelse, tager Sacks ligeledes op i forhold til Parkinsons sygdom. Sacks beskriver hvordan Parkinson-patienter er fanget i en ‘subkortikal kasse’ hvor deres bevægelser fryses fast i en ‘kinetisk stutter’ (bevægelsesmæssig stammen) som de ikke selv kan komme ud af. Men stimuli udefra kan i visse tilfælde bryde denne fastfrysning. F.eks. hvis man kaster en bold, som de helt automatisk vil strække armene ud for at gribe. Hos nogle har musik samme effekt, og kan i visse tilfælde fastholde den ‘kinetiske melodi’ i længere tid:

I del III beskrives også patienter med afasi, Tourettes syndrom, bevægelsesforstyrrelser og den betydning, musik kan have i forhold til at stimulere sprog og motorik.

Emotion, Identity, and Music

I bogen sidste del, del IV, fokuserer Sacks på hvordan musik påvirker følelser og identitet. Sacks beskriver musik som fuldstændig abstrakt og samtidig grundlæggende emotionelt. Musik har ikke kapacitet til at repræ-

sentere noget bestemt eller noget ydre, men det har unik kapacitet til at udtrykke indre tilstande eller følelser (Ibid, s. 300–301). Her ser vi et gådefuldt paradoks i musikken. For samtidig med at musik kan forstærke følelser af sorg og smerte, virker den ofte ved at lindre og trøste.

Sacks har dedikeret Musicophilia til tre meget nære venner og kolleger. Den ene af disse tre er musikterapeut Connie Tomaino, og hans store respekt for hendes arbejde kommer bl.a. frem i bogens sidste kapitel om *Musik og identitet: demens og musikterapi*. Der har i en lang årrække været etableret musikterapi på Beth Abrahams i New York (hvor vores danske kollega, musikterapeut Benedikte Scheiby, ligeledes er ansat):

“It is astonishing to see mute, isolated, confused individuals warm to music, recognize it as familiar, and start to sing, start to bond with a therapist. It is even more astonishing to see a dozen deeply demented people – all in worlds or nonworlds of their own, seemingly incapable of any coherent reactions, let alone interactions – and how they respond to the presence of a music therapist who begins to play music in front of them” (Ibid. s. 344).

Musikken hjælper til at fremkalde erindringer, følelser og associationer, som tilsyneladende har været glemt, og evnen til at *respondere* på musik er bevaret, selv hos personer med svær demens. Sacks runder af med at konkludere at den måde, man anvender musikken på i forhold til demensramte, er ret forskellig fra hvordan den anvendes til patienter med motoriske forstyrrelser eller forskellige former for afasi. Musik, som

hjælper patienter med Parkinsons sygdom, må f.eks. have en markant rytme, men behøver ikke at være velkendt eller rettet mod at fremkalde en bestemt følelse. Med afasi-patienter er det afgørende at der anvendes sange hvor teksten er i forgrunden, som har bestemt intonerede fraseringer, og hvor der er et samspil med en terapeut. For musikterapi med demensramte er fokus på følelserne, den kognitive formåen, tanker og erindringer og patientens bevarede 'selv'. Målet er at berige den enkeltes tilværelse, og at skabe frihed, stabilitet, organisering og fokus (Ibid., s. 336).

Afslutningsvis

Musicophilia indeholder et omfattende emneregister, som gør opslag mulig, hvis man søger bestemte emner om f.eks. Mozart-effekten, MRI, multiple sklerose, larm, procedural hukommelse, fantomlemmer, klaverstemme, Picks sygdom, Williams syndrom eller Zuckermandl.

Sacks inddrager bogen igennem et væld af relevante grundkilder som mange musikterapistuderende vil nikke genkende til, f.eks. Critchley & Henson (1977), Halpern & Zatorre (1999), Peretz (1999), Pinker (1997), Schlaug (2006), Storr (1992), Nordoff & Robins (1971), Thaut (2005) og Tomaino (1998). De tre sidste kilder referer, som de eneste, direkte til musikterapi.

Sacks inddrager således kun en meget lille flig af musikterapilitteraturen – og var sikkert aldrig blevet færdig med sin bog, hvis denne gren af litteraturen skulle have været repræsenteret. Til gengæld præsenterer Sacks musikterapifeltet for en samling af yderst relevante kilder, og naturligvis yderst relevante casebeskrivelser. Dette gør Musicophilia til en gave for musikterapifeltet *indadtil*, da der er megen viden at hente som vil bidrage til at udvikle faget yderligere. For musikterapifeltet *udadtil* er bogen en gave, fordi en så anerkendt talsmand gør det tydeligt at musik spiller en væsentlig rolle for mange mennesker, og kan være en afgørende faktor i rehabilitering, behandling og terapi for mennesker, for hvem musik ikke er en luksus, men en nødvendighed.

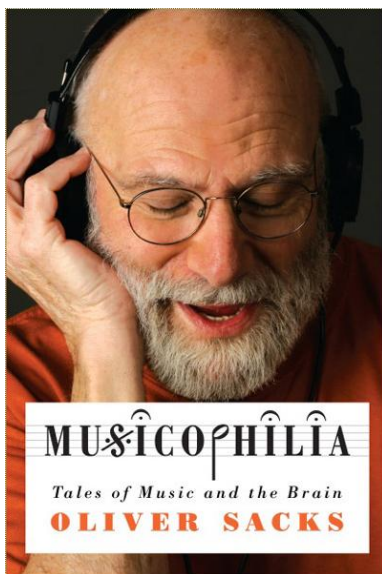
Der er således grund til at Musicophilia er blevet en bestseller, og jeg vil varmt anbefale den til fagfolk, lægmænd og musiknørder.

Vil du vide mere om bogen kan du gå ind på hjemmesiden www.musicophilia.com hvor der bl.a. er et par korte videooptagelser af Sacks, som fortæller om sin opvækst i en musikalsk familie, om rytme, hukommelsestab og musik, amusi og 'brainworms'.

Prisen er set helt nede på 147 kr. inklusiv forsendelse hvis du køber den over nettet via www.blackwell.co.uk!

Boganmeldelse – Interactive Music Therapy in Child and Family Psychiatry

Anmeldt af **Ingrid Irgens-Møller** Cand.mag. i musikterapi, ansat ved Børn og Unge Centret, afd. Randers, og Børnehaven Lucernevej, Randers. Kontakt: Ingrid.Irgens-Moeller@ps.rm.dk

Amelia Oldfield (2006). Interactive Music Therapy in Child and Family psychiatry. London: Jessica Kingsley Publishers. Sider: 224. Pris: 17.99£.

Amelia Oldfield har over 25 års praksis i musikterapi med børn, både indenfor psykiatrien og i arbejdet med børn med psykiske og fysiske funktionsnedsættelser. I sin seneste bog samler hun sine erfaringer fra børnepsykiatrien. Hun beskriver sin praksis på "The Croft Unit for Child and Family Psychiatry", sine forskningsprojekter, undervisning og supervision. Bogen er relevant ikke kun for musikterapeuter, der ønsker at arbejde indenfor børnepsykiatrien, men også for alle os, der arbejder med ud-

redning og behandling af børn med mange forskellige problematikker.

Bogen indledes med en beskrivelse af Oldfields tilgang til musikterapi i børnepsykiatrien; "interactive music therapy". Denne tilgang blev uddybet i hendes tidligere bog "Interactive Music Therapy – A Positive Approach". Den musikalske interaktion er i centrum, ikke kun mellem barn og terapeut, men også mellem barn og forælder. Fokus er dels på udredning af barnets vanskeligheder og ressourcer, dels på at skabe

mulighed for positive relationserfaringer for barnet og familien.

Ligesom i Danmark er tendensen inden for børnepsykiatrien i Storbritannien en bevægelse hen imod kortere indlæggelser, hvor der er mere vægt på udredning end behandling. I kapitlerne 2 til 5 beskriver Amelia Oldfield hvordan hun som musikerapeut har tilpasset sin praksis til denne virkelighed. Kapitel 2 omhandler musikerapeutisk diagnostisk assessment (MTDA), en metode Oldfield gradvist har udviklet gennem sine 18 år på Croft. Assessmentforløbet foregår over 2 halvtimers individuelle musikterapisessioner, som består af en række aktiviteter, skiftevis valgt af musikerapeuten og af barnet. Der er fokus på fælles improvisation og dialog på forskellige instrumenter, men der kan også indgå digtning af historier, eller kendte sange. Musikerapeuten får informationer om bl.a. barnets evne til både nonverbal og verbal kommunikation, følelsesmæssig respons, evnen til at lytte og fokusere og evnen til at vælge. Disse informationer indgår i den tværfaglige udredning af barnet. Senere i bogen beskriver Oldfield et forskningsprojekt, hvor MTDA bliver scoret og sammenlignet med ADOS (Autism Diagnostic Observation Schedule), en test anvendt på Croft til diagnose af kontaktforstyrrelser. Da de blev sammenlignet med den endelige diagnose, var MTDA's resultater i høj grad sammenfaldende med ADOS, undtagen i 'grænsetilfælde' (børn uden en klar autisme diagnose, men med autistiske træk). Her viste det sig, at MTDA fandt mere nonverbal kommunikativ adfærd hos børnene end ADOS testen gjorde, noget som kunne indikere, at musikterapi kan bidrage med nye informationer i udredning af børn med kontaktforstyrrelser.

Kapitel 3 beskriver gruppemusikterapien som redskab til udredning af barnets kommunikative, sociale og følelsesmæssige

vanskeligheder og styrker. Flere vignetter illustrerer hvordan observationer i musikterapigruppen bidrager til den endelige kliniske diagnose foretaget af det tværfaglige team.

I de næste to kapitler omhandler den musikerapeutiske behandling på Croft; både den individuelle terapi og musikterapi med familier. Gennem 7 case vignetter beskriver Oldfield de forskellige udformninger et individuelt musikterapiforløb kan tage, når rammen er 6–12 sessioner. Eksemplerne er meget forskellige og er interessant læsning. De står dog meget for sig selv, med kun få refleksioner over hvad kort tids musikterapi kan bidrage til. De kan bruges som inspiration, konklusionerne må man selv drage. Især beskrivelserne af arbejdet med improviserede historier fandt jeg interessant. Her digter barnet og musikerapeuten musikalske fortællinger sammen, og efterfølgende bliver sessionerne drøftet med afdelingens psykolog.

Meget af musikterapien på Croft foregår med deltagelse af forældre og/eller søskende, både i sessioner med enkelte familier samt i gruppeforløb, hvor flere familier deltager. Oldfield beskriver grupperne gennem case vignetter, der viser, hvordan familier får indsigt i relationsmønstre og positive relationsoplevelser gennem det, at improvisere sammen. De sidste kapitler handler henholdsvis om forskning, undervisning og supervision. Oldfield har gennemført 4 forskningsprojekter; det vigtigste projekt er beskrevet ovenfor. I kapitlerne om undervisning og supervision videregiver hun sine erfaringer med workshops og korte kurser for andre faggrupper, uddannelse og praktik for musikerapistuderende, samt individuel og gruppe supervision. Det er et bredt område, og i forhold til resten af bogen virker det mere spredt.

Amelia Oldfields bog er let at læse; den er skrevet i en personlig stil, med mange ek-

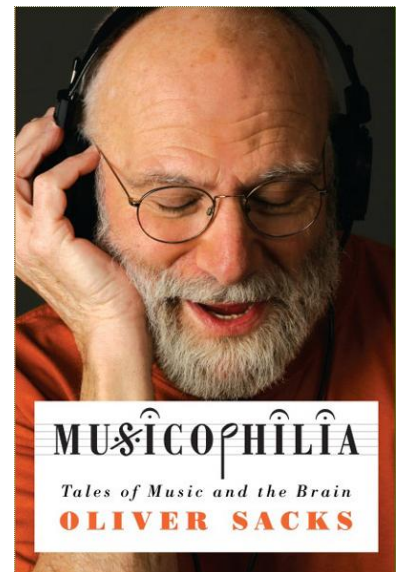
sempler. Bogen er først og fremmest vigtig for danske musikterapeuter fordi den dækker et område, som der er meget lidt erfaring med i Danmark. Oldfields arbejde med assessment er spændende og meget relevant for mange der arbejder med børn. Derud-

over er det caseeksemplerne der står stærkest. Bogen skal mest ses som en praksisbeskrivelse, som kan give inspiration til børnemusikterapeuter, som mere og mere arbejder i rammer, hvor der er lagt vægt på udredning og korte forløb.

Boganmeldelse – Microanalysis in Music Therapy

Anmeldt af **Hilde Skrudland** Cand.mag. i musikterapi. Musikterapeut ved Børn og Unge Centret, Rehabilitering, afd. Randers, Region Midtjylland. Kontakt: hilde.skrudland@ps.rm.dk

Thomas Wosch and Tony Wigram (2007). Microanalysis in Music Therapy. Methods, Techniques and Applications for Clinicians, Researches, Educators and Students. Jessica Kingsley Publishers. Sider: 328. Pris: 22.99 £.

Bogen *Microanalysis in Music Therapy* er Tony Wigrams fjerde i en serie, hvor tidligere er udkommet *Improvisations*, *Songwriting* og *Receptive Methods*. Wigram, professor ved musikterapistudiet på Aalborg Universitet, samarbejder i denne udgivelse med Thomas Wosch, professor i musikterapi ved Universitetet i Wuerzburg og Schweinfurt, Tyskland.

Bogen er en præsentation af forskellige modeller og metoder til mikroanalyser i musikterapi, udviklet af forskere fra primært Europa og Australien, hvor Wosch og Wigram er medforfattere til nogle af bogens modeller.

Wosch og Wigram præsenterer en arbejdsdefinition af mikroanalyser:

Microanalysis is a detailed method investigating microprocesses. Microprocesses are processes and changes/progressions within one session of music therapy. The amount of time can be one minute (moment) or five minutes (therapy event) of one session, one clinical improvisation (episode), or one complete session. To analyze process over time, several microanalysis can

be undertaken to look at several events. (Wosch and Wigram, 2007 s.22.)

Det bliver her gjort klart, at det er en lille, en mikrodel af et musikterapeutisk forløb, der danner baggrund for analyse. Målet med mikroanalyser i de forskellige modeller kan f.eks. være fokus på klienten i musikterapi, terapeuten, interaktionen mellem disse, musikken og stemme/sang. Modellerne repræsenterer forskellige klientgrupper, børn og voksne indenfor autisme spektrum, børn med funktionsnedsættelser, demente samt forskellige psykiatriske diagnoser. Der er også modeller der ikke tager udgangspunkt en bestemt klientgruppe.

Wosch og Wigram introducerer i første kapitel mikroanalyse i musikterapi og giver en teoretisk gennemgang, hvor de bl.a. giver en oversigt over de forskellige modellens teoretiske grundlag, hvilke datakilder der er brugt, analysedata og niveau af mikroanalyse. Bogen afsluttes med Wosch og Wigrams opsamling af de forskellige modeller, kategorisering i forhold til klientgrupper, kriterier for analysen, anvendelse i forhold til forskning og klinisk praksis og fokus for analysen. Det første og sidste kapitel kan med fordel læses først, som en introduktion til de enkelte modeller der præsenteres.

“Microanalysis” er inddelt i tre hovedområder:

Video mikroanalyse, med 7 kapitler
Musik mikroanalyser med 12 kapitler
Tekst mikroanalyser med 2 kapitler.

Alle kapitler er bygget op efter samme model, hvor forfatterne laver en kort introduktion, beskriver modellens teoretiske baggrund, metoden til mikroanalyser beskrives udførligt og for manges vedkommende trinvis opdelt, en case præsenteres, og kapitlet afsluttes med en opsamling.

Denne model gør det overskueligt at ori-

entere sig som læser, rytmen genkendes, og det bliver, efter at have læst et par kapitler, nemmere at sammenligne de forskellige modeller. Caseeksemplerne giver modellerne “kød og blod” og flytter dem ud fra forskningslokalet, til den kliniske praksis.

Jeg har dog svært at forstå indholdet af et enkelt af kapitlerne, Schumacher og Calvets: The “AQR-instrument”. I dette kapitel gennemgås forskellige skalaer: IQR, VQR og PEQR, uden en klar henvisning til baggrund for dem, og hvordan de skal anvendes. Dette kapitel burde have været strammet yderligere op, før det blev en del af den ellers så fornemt pædagogisk opbyggede bog.

Alle kapitler er forsynet med litteraturlister, som er relevante, men dog heldigvis ikke fylder mere end de skal. Jeg mistænker nogle gange litteraturlister for at være en præsentation af samtlige publikationer fra forfatteren, det er ikke tilfældet her.

Der henvises flere gange til et websted, hvor yderligere materiale kan hentes; litteratur, lydfiler, videoklip, eksempler, forskningsdata. Wosch og Wigram har glemt at oplyse hvor dette websted findes. Jeg brugte noget tid ved computeren, og endte med at finde det på www.jkp.com. Det burde stå i indholdsfortegnelsen, og i de enkelte litteraturlister.

Det er værd at lægge mærke til, at fire af forfatterne er ansatte på musikterapistudiet på Aalborg Universitet. Udover Tony Wigram, er Ulla Holck, Hanne Mette Ridder og Lars Ole Bonde repræsenteret med hver sit kapitel. Det markerer, igen, musikterapi miljøet i Aalborg internationalt, og understreger stedets høje produktivitet i forhold til publikationer som bøger, artikler og kapitler som i denne bog.

Hanne Mette Ridder påpeger at musikterapistuderende og klinikere ofte starter fra scratch, når de skal dokumentere deres arbejde. Hun mener, at det vil

styrke værdien af dette arbejde, at bygge videre på allerede afprøvede modeller, og at næste generation af studerende og klinikere vil udvikle disse "flinte-økse-lignende" modeller til præcise og brugbare instrumenter. Denne udvikling ses også i bogen, hvor der er flere modeller der bygger videre på Bruscias IAP.

Samtlige modeller i bogen er forskningsbaserede, alle forfattere er forskere indenfor musikterapi.

Jeg var derfor, i udgangspunktet, spændt på om jeg som klinisk arbejdende musikterapeut dels kunne forstå indholdet, dels kunne se den som relevant for andre end det musikterapeutiske forskningsmiljø. Wosch og Wigram henviser selv flere gange til, at brug af mikroanalyser er relevant for både forskning, musikterapistuderende

og klinisk praksis og understreger, at de har haft alle tre grupper som målgruppe. Det er i høj grad lykkedes dem. Enkelte af forfatterne har endog lavet en "light-model" til brug i klinisk praksis. Jeg kan nogle gange holde tidsfaktor op som forsvar mod at lave mikroanalyser af f.eks. video optaget i mit arbejde. Bogen "Mikroanalysis" giver mig redskaber til at afprøve modeller, eller dele af modeller. Dette kan give mig nye indfaldsvinkler, observationer og analyser af musikterapi, som ellers ikke vil få fokus. Det vil give mulighed for en bedre musikterapeutisk indsats, som kommer den vigtigste person til gode, klienten. Min første indsats bliver derved at argumentere for behov for tid til mikroanalyser. Ikke på et forskningsniveau, men som del af det kliniske arbejde.

Nyt fra Musikterapeuternes Landsklub

Hanne Mette Ochsner Ridder *Formand for MTL, musikterapeut, ph.d. Kontakt: hm@musikterapi.org*

MTL-medlemmer

Hermed en lille opdatering om hvad der rører sig i Musikterapeuternes Landsklub. I september 2007 fejrede musikterapiuddannelsen 25 års jubilæum, og samtidig kunne MTL fejre sit 20 års jubilæum for dagen for den første stiftende generalforsamling og 15 års jubilæum for optagelsen i Dansk Magisterforening. I følge kassererens optælling i slutningen af februar 2008 (til brug for medlemsbetalingen til World Federation of Music Therapy) er der blandt de 110 medlemmer i MTL i alt 91 som har en kandidatgrad i musikterapi. Det afspejler at størsteparten af de kandidater, der siden 1986 er uddannet på musikterapiuddannelsen, arbejder musikterapeutisk og har valgt at være med i foreningen, og ligeledes at en større andel af de nuværende studerende er medlemmer. Det afspejler også, at kun ganske få ikke er/har været tilknyttet Aalborg uddannelsen, og bestyrelsen ønsker derfor at benytte lejligheden til byde velkommen til 'musikterapi-pionererne' i foreningen på samme vilkår som de øvrige MTL-medlemmer, og tænker her især på de aktive medlemmer af det nu nedlagte Dansk Forbund for Musikterapi.

Medlemskab af Psykoterapeutforeningen og supervision

I begyndelsen af 2008 blev en aftale med Psykoterapeutforeningen indgået, således at kandidater i musikterapi automatisk kan optages når de sammen med kandidatbe-

viset kan dokumentere 25 timers ekstra egenterapi og 2 års praksiserfaring. Ligeledes i starten af 2008 er der af MTL, musikterapiklinikken og musikterapiuddannelsen godkendt et antal supervisor, som frem til år 2012 kan fungere som MTL-godkendte musikterapisupervisor, indtil en egentlig musikterapisupervisoruddannelse står for den faglige uddannelse og godkendelse.

Løn og stillinger

Mange af henvendelserne til MTL har drejet sig om lønforhandlinger, og hvorvidt vi i samarbejde med DM kan klæde tillidsmænd på til at stå for forhandlingerne med så lille en faggruppe som de færreste kender til. MTL-medlem Chris Lykkegaard samler, i samarbejde med bestyrelsen, op på erfaringerne omkring lønforhandlinger og vil være behjælpelig med spørgsmål omkring løn. Der har på MTLs hjemmeside i det sidste halve år løbende været mellem to og syv stillinger slået op. Udbuddet har været større end efterspørgslen, så ved flere af stillingerne, selv 1-års fuldtidsvikariater, har der ikke været ansøgere med en musikterapeutisk uddannelse. Den samme tendens til et øget udbud af stillinger viste sig ved kandidatfesten på musikterapiuddannelsen i februar, hvor samtlige kandidater kunne fortælle at de havde arbejde – flere med fuld tid. Dog var ikke alle stillinger deciderede musikterapistillinger, hvorfor en enkelt havde opsagt sin stilling igen, da savnet af musik

i arbejdet blev for stort. Langt størsteparten af stillingerne har været slået op i det jyske, og udbuddet af stillinger halter bagefter på øerne. I det Sjællandske har der ligefrem været en situation hvor en veletableret musikterapistilling blev nedlagt. Den fyrede musikterapeut blev dog lynhurtigt genansat i et nyt behandlingsteam med en ledelse, der kendte til musikterapeutisk behandling.

MTLs bestyrelse

MTLs bestyrelse udgøres af Julie Bøtker, Lise Laursen, Miriam Karpantschof, Sofie Andersen, Catharina Messell og undertegnede, dvs. 3 jyder og 3 sjællændere. Bestyrelsen har i dette klubår foreløbig holdt ét møde i Århus og ét i København. Herefter har vi delt os i to undergrupper, som mødes lokalt, for derefter at mødes til et større sommer-weekend-møde i slutningen af maj, hvor vi vil få tid til at fordybe os i bl.a. musikterapeuternes etiske retningslinier og i en nyformulering af foreningens vedtægter. Bestyrelsen har fokus på formidling af musikterapifaget på flere niveauer, og herunder en synliggørelse af musikterapi generelt samt af MTL specifikt, hvilket bl.a. gør hjemmesiden www.musikterapi.org central.

Hjemmesiden www.musikterapi.org

MTLs hjemmeside har i februar 2008 gennemsnitligt haft 32 besøgende hver dag og

i januar måned i alt 1.300 besøgende der tilsammen kiggede på 6.300 sider. Bestyrelsen har behov for en hjemmeside som kan opdateres af flere personer, uden at der skal investeres i diverse programmer. Der er derfor nu blevet lanceret en ny opsætning af hjemmesiden som bestyrelsen håber både andre faggrupper, klienter og medlemmer vil få glæde af. Vi vil gerne invitere dig til at browse rundt på siden, selvom der måske stadig er 'flytterod'. På hjemmesiden vil du kunne finde information om MTL, musikterapi generelt, forskning osv. Der er bl.a. lagt en artikel ind om registrering af musikterapi. Den giver en opsummering af nogle af de punkter en arbejdsgruppe bestående af Inger Rolff Petersen, Inge Nygaard Pedersen og undertegnede over en længere periode har arbejdet med i forhold til registrering af musikterapiydelse samt forhold omkring autorisation.

Endelig er der på hjemmesiden også information om at næste MTL-landsmøde afholdes på Aalborg Universitet og Hotel Phønix den 26. og 27. september 2008, ligesom der er opslag om diverse koncerter, aktiviteter, information om tidsskriftet *Dansk Musikterapi* og hvor i landet man kan finde en musikterapeut (hvis det ellers lykkes os at få denne landkorts-funktion på plads!).